

Zemědělská
fakulta
Faculty
of Agriculture

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH **ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA**

Katedra krajinného managementu

Diplomová práce

Historický vývoj vybraného zámeckého parku a návrh na jeho
revitalizaci

Autorka práce: Bc. Veronika Plchová

Vedoucí práce: Ing. Monika Koupilová, Ph.D.

České Budějovice
2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval(a) pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Podpis

Abstrakt

Cílem této diplomové práce je vytvoření návrhu revitalizace vybraného zámeckého parku, kterým je park zámku Hluboká nad Vltavou.

V první části je dle dostupné literatury zpracována literární rešerše, která se nejprve zabývá vývojem zahradního umění, oborovou terminologií, ale především obnovou zámeckých parků a zahrad. Následně pojednává o ochraně kulturního dědictví a také o mezinárodních dokumentech a národní legislativě, jenž řeší speciální problematiku péče o historické zahrady a parky.

Praktická část zahrnuje historický vývoj zámeckého parku, popis jeho aktuálního stavu včetně inventarizace dřevin, návrh revitalizace s vytvořenou mapou návrhu a harmonogramem prací. V rámci zpracování návrhové části proběhl v území opakovaně terénní průzkum, při kterém byla pořízena fotodokumentace.

Klíčová slova: zámecké zahrady, krajinářské parky, historické parky, historické zahrady, obnova parků, kulturní památky

Abstract

This diploma thesis aims to create revitalization plan of a castle garden in Hluboká nad Vltavou.

The first part of the thesis presents literary research which deals with the development of garden design, specialized terminology, and mainly with the revitalization of castle gardens and parks. It also discusses the protection of cultural heritage and international and national legislative documents which are concerned with issues connected to the maintenance of historical gardens and parks.

The research part of the thesis includes the historical development of the park, a description of its current state (including the inventory of trees), a plan of revitalization with a map and a timetable of work. For the purpose of the thesis, repeated field research was realised at the location. During the field research photographic documentation was made.

Keywords: castle gardens, landscape parks, historical parks, historical gardens, restoration of parks, cultural monuments

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Monice Koupilové Ph.D., za cenné rady a odborné vedení při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a možnost studovat, a také děkuji všem svým blízkým za trpělivost a motivaci.

Obsah

Úvod.....	7
1 Literární rešerše.....	8
1.1 Historické parky a zahrady.....	8
1.1.1 Vývoj zahradního umění.....	10
1.1.2 Oborová terminologie.....	11
1.1.3 Obnova zámeckých parků a zahrad v ČR.....	12
1.1.4 Zásady revitalizace zámeckých parků a zahrad.....	13
1.2 Ochrana kulturního dědictví.....	15
1.2.1 Vymezení pojmů.....	16
1.2.2 Historie kulturního dědictví.....	20
1.2.3 Mezinárodní smlouvy a předpisy.....	21
1.2.4 Národní legislativa.....	28
2 Cíl práce.....	32
3 Metodika.....	33
3.1 Materiál.....	33
3.2 Metody.....	35
3.2.1 Literární rešerše.....	35
3.2.2 Podklady.....	35
3.2.3 Terénní průzkum.....	36
3.2.4 Návrh revitalizace.....	37
4 Výsledky a Diskuse.....	38
4.1 Historický vývoj zámeckého parku.....	38
4.2 Aktuální stav zámeckého parku.....	46
4.3 Návrh revitalizace.....	52
4.3.1 Dolní zahrada.....	52

4.3.2	Horní zahrada	54
4.3.3	Krajinářský park.....	55
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam obrázků	66
	Seznam tabulek	67
	Přílohy	68

Úvod

Zahrada jako část krajiny ohrazené proti vlivu lidského sídla na jedné straně a nespoutané přírody na straně druhé. Tyto vlivy zahradu neustále přeměňují. Díky tomu vzniká krajina, která je postupně zjemňována a upravována podle potřeb člověka. Nejčastěji vzniká zahrada užitková pro jeho spotřebu nebo zahrada pro odpočinek a obnovu duchovních sil, pro zábavu, pro požitek umění, a nakonec i pro opětovné poznání přírody.

Památky zahradního umění, které jsou součástí mnohých zámeckých sídel nebo zdobí historická města, byly ještě v 19. století pokládány za vrcholná umělecká díla. Tyto architektonické a vegetační kompozice se vyvíjely v souladu s estetickými názory, životním stylem, filozofickými postoji a zahradní kulturou své doby.

Nejvýznamnější zahrady a parky jsou chráněny jako kulturní památky, jiné sice chráněny nejsou, ale přesto mohou být významným dokladem historického a společenského vývoje, a proto bychom se měli postarat o jejich zpřístupňování, vhodné využívání a hlavně zachování.

1 Literární rešerše

1.1 Historické parky a zahrady

Nejdůležitějšími kompozičními celky krajinářské architektury jsou bezpochyby zahrady a parky, které mají za sebou dlouhý vývoj, jenž odráží vyspělost společnosti a představy zahradních architektů, tvůrců a také představy osob, pro které zahrada či park značí únik před okolním světem (Hendrych et al., 2011). Určité historické krajinné celky jsou propojeny s volnou krajinou, příkladem může být Lednicko-valtický areál. Takové celky tvoří migrační prostor pro živočichy a jsou přírodním stanovištěm značnému množství druhů organismů (Reš et al., 2009).

Zahrada je dílem architektury obvykle z období renesance či baroka, ale také se dnes jako zahrada označují úpravy zeleně okolo obytných domů (Dvořáček, 2008). Zahrada vyjadřuje blízké vztahy mezi civilizací a přírodou, mnohdy představuje miniaturu krajiny (Hendrych et al., 2011). Oproti zahradě je park mnohem rozsáhlejší a díky nepravidelné úpravě se přibližuje idealizované přírodě (Dvořáček, 2008). Vzrostlé stromy jako solitéry nebo jejich skupiny, jenž se nachází v historických parcích, jsou často vyhlášeny jako památné stromy či skupiny památných stromů (Reš et al., 2009). Staré, mohutné stromy byly poprvé označeny jako přírodní památka na přelomu 18. a 19. století, kdy byl Alexander von Humboldt na vědecké výpravě v Jižní Americe (Reš a Šůrová, 2008). Zahrady a parky mají velký význam pro zahradnickou praxi, ale také pro rekreaci a vzdělávání (Hieke, 1984). Měly by sloužit k vnitřní i vnější pohodě člověka (Hendrych et al., 2011).

Historické zahrady a parky se vyvíjely v centu evropského dění a reagovaly na okolní podněty, také mají svůj život a historii, která je často velice složitá a zanechává za sebou určité stopy (Otruba, 2007). Památky zahradního umění jsou důležitým prvkem hmotné kultury lidstva. Ta velice kvalitně prezentuje přírodní podmínky a odlišnosti jednotlivých kulturně civilizačních regionů, kterými jsou architektonické, filozofické a náboženské odlišnosti (Ehrlich et al., 2015). Podoba a funkce zahrad nebo parků byla tedy ovlivněna především vztahem lidí k přírodě. Zejména hospodářskými poměry, výtvarným uměním, malířstvím a sochařstvím. Zahradní a stavební architektura na sobě byla vždy závislá a vyvíjela se společně (Hieke, 1984).

Kulturní památkou můžeme označit historickou zahradu a stejně tak i historickou budovu (Dvořáček, 2008). Po roce 1945, kdy přešly zámecké areály do vlastnictví

státu a jejich ochrana nebyla dostatečně zajištěna, se péče zaměřovala hlavně na samotnou stavební památku a parkové prostory byly převážně ponechány svému samovolnému vývoji. Parky s architektonickou hodnotou prožily nejvíce utrpení a některé z těchto parků po sobě zanechaly jen torza (Kříž, 1971). Většina zámeckých objektů přešla do správy různých veřejných institucí jako jsou ústavy, úřady, muzea, archivy a školy, díky tomu se zajistila jejich částečná údržba a také funkčnost (Hieke, 1984). Značná část historických zahrad a parků se však změnila ve veřejnou zeleň, nebo zcela zanikla. Některé zahrady či parky jsou zanedbané a jen malá část má dostačující pozornost a péči, která jim právem náleží (Dvořáček, 2008). Zejména v posledních desetiletích má veřejnost stále větší zájem o zahrady či parky. V současnosti se dokonce můžeme shledat s činností občanských sdružení a občanů, která zajišťuje ochranu přírodních elementů, a to především stromů v historických zahradách a parcích (Olšan, 2014). Kromě svých historických a uměleckých hodnot mají zámecké parky i velké hodnoty přírodovědecké, kde význam těchto hodnot je zapotřebí chápat jaksí zešíroka. Zmínit musíme hlavně význam botanický a dále mají zámecké parky například i hodnoty technické (Hieke, 1984).

Výraz historická zahrada náleží malým, ale i velkým, rozlehlým krajinářským či formálním parkům. Převážně se nachází v blízkosti nějaké budovy a společně vytvářejí nerozdělitelný celek (Poláková, 2007). Památka, která je uměleckým dílem architektonické přírody neboli historická zahrada či park vytváří početnou, slohově významnou vývojovou řadu, jenž je tedy neoddělitelným komponentem zámků, hradů, klášterů, šlechtických paláců, měšťanských domů a vil (Pacáková-Hošťálová et al., 2004). V žádném případě je od sebe nelze oddělit, nehledě na to, zda je zahrada uměle vytvořená, nebo přírodní (Poláková, 2007). Na území České republiky se nachází nespočet menších venkovských sídel i větších zámků. Většinou se kolem nich rozprostírá též menší či větší park nebo zahrada. Při vytváření těchto parků či zahrad měli zakladatelé snahu ukázat své bohatství, stejně jako v interiéru svých sídel. Také chtěli ukázat svůj smysl pro krásu či umění, a hlavně své přírodovědné znalosti zejména botanicko-dendrologické, kde výsledkem jsou velmi hodnotné sadovnické úpravy. Díky tomu je v Čechách mnoho zámeckých parků či zahrad praktickou a živou sadovnickou učebnicí (Hieke, 1984).

Památky zahradního umění zejména historické zahrady jsou spojeny s uměleckým slohem doby, ve které byly zakládány (Pacáková-Hošťálová et al., 2004). Mnohé parky či zahrady byly hodnotnými architektonickými výtvoři, měly hospodářský, duchovní

či společenský význam a jejich vznik byl obvykle závislý na společenským vývoji (Hieke, 1984). Ve značném množství parků proběhla výsadba a následné pěstování hodnotného a jedinečného výběru rostlin či dřevin, pro který je těžké určit hodnotu. V době svého rozkvětu byly některé zámecké parky sbírkovými objekty význačných rostlin (Kříž, 1971). Pokud chceme určit hodnotu určité zahrady, tak musíme posoudit míru její materie, ale v jistých případech může být zahrada či park ceněn i podle svých nemateriálních hodnot, například v případě spojení s významnou historickou událostí i v situaci, kdy se dochovala pouze část materiálních hodnot nebo se materiální hodnoty nedochovaly vůbec. Takové zahrady se řadí do kulturního dědictví, které si zaslouhuje památkovou ochranu, podle uvážení hodnotících. Těmi mohou být památkáři a experti, ale také uživatelé zahrad a návštěvníci (Olšan, 2014). Historické zahrady slouží pro mnoho činností, například zhlédnutí neboli obdiv, promenádování, pořádání oslav. Je však důležité na čas omezit jejich přístup, aby se zachovalo jejich kulturní poslání a podstata. Návštěvní hodiny tedy mají velký význam, a proto by se měly respektovat (Poláková, 2007).

1.1.1 Vývoj zahradního umění

Počátek zahradního umění je spojen s Mezopotámií. Proslulé jsou visuté Semiramidiny zahrady z 9. století př. n. l. v Babylóně. V antickém Řecku se zahrady rozvíjely hlavně v období helenismu a v římské architektuře byly zahrady součástí atriových domků a římských vil.

Ze středověku jsou známé okrasné a bylinářské zahrady klášterní i zahrady hradní a zahrady v zadní části měšťanských domů. Rozvinutá byla i zahrada arabská, často s užitím vodních ploch (Halamíčková, 1988).

Zahradní umění se rozvíjelo zejména od renesance, kdy vznikla zahrada italská i zárodky zahrady francouzské. V 2. polovině 17. a v 18. století byla nejrozšířenější klasicistní zahrada francouzská a anglický park. V období romantismu byly zahrady doplňovány architekturou, patrný byl i vliv čínských a japonských zahrad pro které je charakteristický malý rozměr jednotlivých prvků, skupiny stromů a keřů, uplatnění neopracovaných kamenů a volné komponování vodních toků a ploch (Otruba, 2007).

Historické zahrady a parky tvoří jako památky zahradního umění početnou, slohově významnou vývojovou řadu, která je nedílnou součástí hradů, zámků, klášterních areálů, šlechtických paláců, měšťanských domů a vil i městských aglomerací. Zahrady a parky prodělaly tisíciletý vývoj stejně jako výtvarné umění, ke kterému neodmyslitelně patří sadovnická a krajinářská tvorba, kde můžeme také

rozeznat různé zahradní slohy. Všechny slohy lze zařadit do dvou základních typů zahrad, kterými jsou zahrady pravidelné, geometrizované neboli formální a zahrady nepravidelné, volné neboli krajinářské. působí vyváženě, uměřeně, přísně, ušlechtilé a slavnostně.

Pravidelné zahrady působí vyváženě, uměřeně, přísně a současně ušlechtilé až slavnostně (Pacáková-Hošťálová et al., 2004). Charakteristická je silná návaznost na architektonické útvary a navrhování zahrad podle geometrických zásad, které ovlivňují jejich celkovou koncepci. Jsou stavěny k ústřednímu bodu nebo k hlavní ose svého půdorysu. V zahradě se často vyskytují prvky stavební architektury a sochařská díla, například altány, bazény, fontány, terasy, schodiště, vazy a sochy. Plocha zahrady je členěna pomocí přímek a geometrických oblouků ve formě květinových záhonů, cest, alejí či stěn.

Nepravidelná zahrada, jenž podstoupila krátkodobou etapu vývoje, představuje krajinářský park a novější sadovnickou tvorbu, kde odlišný vztah ke krajině a terénu je podstatou nepravidelných zahrad čili parků. Krajina je jen umělecky upravena se zachováním originálního výrazu. Není nepřirozeně tvarována, geometrizována jako pravidelné zahrady. Důležitá je tedy velká rozmanitost v půdorysu a kontrasty. To vše dohromady musí působit harmonicky. Krajinářská zahrada vypadá přirozeně a má uklidňující účinek. Působí velmi emotivně a živým a dynamickým dojmem (Halamíčková, 1988).

1.1.2 Oborová terminologie

V oborové terminologii, tedy zahradní a krajinářské pro památkovou péči o historické zahrady a parky, se stále vyskytuje určitá neustálenost. Shledáváme se s termíny, jenž mají shodný či podobný význam, které nalezneme v národní literatuře, odborných článcích nebo v oficiálních listinách. Odlišnosti mezi těmito termíny nebyly nikterak vysvětleny ani vyhodnoceny (Ehrlich et al., 2015).

Národní památkový ústav, tedy odborná a výzkumná organizace státní památkové péče, v praxi nejvíce používá termín „památky zahradního umění“. Ten označuje zahrady a parky, které jsou chráněné jako kulturní památky (Olšan, 2014). Termín „památky zahradního umění“ můžeme vyložit i jako památky, jejichž formu představuje historická zahrada, park či sad (Pacáková-Hošťálová et al., 2004). Nyní se v legislativě nevyskytují žádné speciální termíny pro památkově chráněné zahrady a parky, a to má samozřejmě určité dopady, jako je například oslabení pozice oboru památkové péče při správním řízení. Při tomto postupu správního orgánu

dochází ke střetu památkové péče a ochrany přírody, která do svého zájmu zařadila historické parky a zahrady už v roce 1992 a hledí v první řadě na migraci živočichů a zachování přírodního stanoviště. Na prvním místě tedy nejsou jejich estetické a kulturní hodnoty, ale udržování stanoviště a ekologicko-stabilizační funkce. To znemožňuje pěstební zásahy, které jsou nezbytné pro památkovou péči (Olšan, 2014).

1.1.3 Obnova zámeckých parků a zahrad v ČR

„Práce architekta se v podstatě zabývá dvěma fenomény, které však zásadně ovlivňují život člověka a utvářejí jeho prostředí. Je to tvorba prostoru jeho života a funkce, provoz života v něm. Dům nebo krajina, velké nebo malé, vždy se v ní oba tyto fenomény setkávají, vzájemně se ovlivňují a přispívají k utváření formy, která je pak výsledkem díla, realizaci provozu lidského života v daném prostoru. Historická zahrada a park jsou takovým dílem, kde je již dán životní prostor a kde jeho formování odpovídalo provozu, danému společenskými zvyklostmi své doby a ovšem i vkusu, tedy výtvarnému výrazu své doby.“

„Architekt při práci na obnově historických zahrad a parků musí tedy nejdříve odkrýt tyto zákonitosti, aby poznal zahrady a parky v historickém vývoji a její slohovou přeměnu, vycházející z měnících se dobových požadavků měnících se stavebníků.“ (Riedl, 2003).

Pod pojmem obnova se skrývá více významů, jako například celkové zhodnocení (rehabilitace), uvedení zahrady do původního stavu (rekonstrukce) nebo navrácení zanedbané zahrady s původní funkcí zpět do života (revitalizace) (Reš et al., 2009).

Podle Pavlačky (2017) je obnova památky zahradního umění soubor zásahů a opatření, mající cíl trvale udržovat památku. Typ obnovy je určen metodou památkového zásahu. V zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, § 14 používá pojem obnova jako nadřazený všem typům zásahů do památky (Zákon č. 20/1987 Sb.).

K obnově historických zahrad začalo docházet v 70. letech 20. století. Jejich obnova představuje plánovitý záměr. Jde o posouzení a vyzdvihnutí kulturně historického významu, obnovení biologické a estetické hodnoty a zároveň uspokojení současné společenské potřeby. Na obnovu historických zahrad je nutné nahlížet z mnoha stran. Je důležité věnovat pozornost prostředí zahrady a její vazbě na okolní krajinu. Neméně důležité je však při obnově zahrad myslet na jejich přístupnost (Riedl, 2008).

Obnova historických parků a zahrad se řídí podobnými principy jako obnova městských parků s tím, že nezbytným předpokladem při plánování obnovy je památkový záměr, což je výchozí podklad památkové péče. Tento podklad definuje charakter a podmínky obnovy kulturní památky (zahrady, parku, obory, bažantnice) či památkových areálů. Velký důraz při přípravě obnovy historických zahrad a parků je kladen na shromáždění a rozbor historických podkladů a kompoziční analýzu. Z těchto podkladů se vychází při rozhodnutí o způsobu obnovy (Reš et al., 2009).

Zámecké zahrady spadají pod památkovou péči a řídí se jejími zásadami. Přitom je to však problematika specifická už jen vzhledem k tomu, že stromy a rostliny vůbec jsou živé organismy podléhající zákonům přírody. Je důležité zahradu udržet a rozšířit její funkci. Většinou se jedná o značně rozlehlé území přiléhající k městu nebo vesnici. V komplexu se zámeckým objektem si zahrada při správné péči a dobrém využití zachová svou výtvarnou a památkovou hodnotu. Jedná se však i o širší souvislosti. Zámecká zahrada se stává prostorem, který přilehlý sídelní útvar potřebuje. Umožňuje prostoru, aby dýchal a vytvářel obci nejen kulisu, ale také byl její kultivovanou součástí (Riedl, 2008).

V konečném důsledku správně provedený projekt přivede řadu návštěvníků a minimálně zvýší povědomí o dané oblasti. To může obci, městu i místním podnikatelům zaručit vyšší příjmy. Pro místní obyvatele se takto obnovený park stane navíc rekreačním místem a zvýší přírodní, kulturní i estetickou hodnotu oblasti (Reš et al., 2009).

1.1.4 Zásady revitalizace zámeckých parků a zahrad

Před zahájením obnovy historického parku či zahrady je potřeba zvážit několik důležitých skutečností. Zejména jestli obnova opravdu zlepší stávající stav. Projekty, které lze považovat za vhodné, zabezpečují a upřednostňují ošetření stávajících dřevin před jejich totálním vykácením. Při obnově, kdy je nezbytná obměna výsadeb ve větším měřítku, je nutné zachovat, eventuálně zvýšit poměr vegetační složky na úkor neživých složek parku (Reš et al., 2009).

Samotná kvalitně provedená předprojektová příprava by nebyla zárukou úspěšného výsledku obnovy, kdyby všechny zjištěné informace, v rámci těchto výzkumných prací, neměly pod dohledem orgány a organizace památkové péče. Informace jsou pečlivě vyhodnocovány a projektanty zohledňovány v jednotlivých stupních zpracované projektové dokumentace, nezbytné pro každou obnovu (Pavlačka, 2017). Návrh obnovy je vhodné projednávat s příslušnými úřady

a odbornými institucemi již ve fázi záměru. Těmi jsou Národní památkový ústav, krajská střediska AOPK ČR, na území národních parků a chráněných krajinných oblastí místně příslušné správy, obce s rozšířenou působností a v určitých případech dotčené instituce (Reš et al., 2009).

Kvalitní výsledek realizace je vždy závislý na dobré připravenosti odborné, organizační a finanční. Důležitá je souhra všech, co se podílí na obnově. Jde o vlastníka, projektanta, dodavatele, stavební firmy a orgánů a organizací státní památkové péče. Hlavní zásadou je respektování schválené projektové dokumentace a podmínek stanovených orgány státní památkové péče (Pavlačka, 2017).

Je nutné, aby obnova historického parku probíhala v souladu s ekologickými nároky zvláště chráněných živočichů. Před zahájením prací na obnově, zejména pak před kácením stromů nebo výřezem keřů, je nutné provést zoologický průzkum. Jestliže je zjištěn výskyt zvláště chráněných živočichů, je nezbytné zajistit jejich vývoj nebo potřebné množství času na jejich přesídlení. Například vykazuje-li strom statickou nestabilitu a je třeba ho pokácet, ponechá se mrtvé dřevo tak, aby došlo k završení vývoje hmyzu. V případě nedodržení tohoto kritéria může dojít k porušení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (Reš et al., 2009).

Základem obnovy je tedy shromáždění kvalitních podkladů pro určení koncepce a dále pro projekt obnovy. To vyžaduje zejména soustředění dostačujícího množství nejrůznějších informací o památce, především informace o jejích hodnotách, historickém vývoji, proměnách a aktuálním stavu, způsobu využití, ale také informace o širších vazbách a poměrech památky (Pavlačka, 2017).

Problematika související se zachováním maximální hodnoty z historické zahrady a parku je v kvalitním projektu řešena ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, který určí památkovou koncepci obnovy, její zásady i specifikace. Není pravidlem, že pouze to nejstarší období je tím nejcenějším. Kvalitní projekt také při obnově zohledňuje původní sortiment dřevin spojený s konkrétním místem v kompozici. Jinak řečeno respektuje dřeviny v rámci prostorové modelace (Reš et al., 2009).

Odkrytí historického vývoje zahrad a parků umožňují historické mapy a plány. U zahrad významných majitelů mohou být v archivech uloženy nebo vyvěšeny starší rukopisné plány. Tyto podklady určí zejména rozsah a hranice zahrad a parků, vztah ke stavbám, vodním plochám a obcím, ale jen výjimečně zakreslují i hlavní

kompoziční skladbu daného místa. Pomůžou však rozpoznat původní a novější části zahrad a parků a stanovit vazbu a smysl jejich skladebných částí (Riedl, 2003).

Projekt obnovy historického parku nebo zahrady by měl obsahovat několik potřebných náležitostí:

- zpracování dostupných podkladů o historickém vývoji parku či zahrady,
- zaznamenání aktuálního stavu a dendrologický průzkum,
- navrhované řešení,
- rozpočet,
- fotodokumentaci,
- zpracovaný projekt v digitální podobě (Reš et al., 2009).

1.2 Ochrana kulturního dědictví

„Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu.“
(Zákon č. 20/1987 Sb.)

Památková péče je odborná disciplína s dlouhou tradicí. Na území České republiky trvá již od roku 1850, díky založení Centrální komise pro ochranu památek ve Vídni. Jiné země se také starají o své kulturní dědictví a teorie české památkové péče se opírá právě o mnoho mezinárodně přijatých dokumentů. V případě péče o vegetační složku památek zahradního umění je nezbytné vycházet ze základních mezinárodních dokumentů pro nakládání s památkami. K těmto dokumentům se Česká republika svými podpisy připojila. Je to hlavně Benátská Charta o zachování a restaurování památek a sídel z roku 1964 a Florentská charta o ochraně historických zahrad z roku 1981 (www.ftp.npu.cz).

Snaha reagovat na vzniklé problémy s dřívější právní úpravou byla dokončena vydáním zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Ten nabyl účinnosti 1. ledna roku 1988 a způsobil podstatné změny právní ochrany kulturních památek. Přesněji odstranil zapisování památek do státních seznamů pouze na základě výběru. Přestože je zákon již od roku 1989 jako celek napadán s odůvodněním, že není vhodný pro upravené politické poměry, zůstává dodnes základní právní normou upravující památkovou péči v České republice (Varhaník a Malý, 2011). Zákon rozlišuje ochranu objektů na kulturní památku a národní kulturní památku. Dále také ochranu území, kterým je památková rezervace a památková zóna (www.ftp.npu.cz).

Podle výše zmíněného zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči jsou výkonem památkové péče pověřeny tzv. orgány státní památkové péče, kterými jsou Ministerstvo kultury ČR, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Dále má na výkonu památkové péče podíl Národní památkový ústav, jenž velice významně ovlivňuje výkon památkové péče. Bez tohoto ústavu by výkon památkové péče výše zmíněných orgánů nebyl možný, a to z důvodu stávající právní úpravy (Plotová, 2005).

Národní památkový ústav je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností, která je řízena ministerstvem kultury. Ústav se dělí na několik řídicích celků. Generální ředitelství v Praze řídí celkovou činnost ústavu a také zajišťuje úkoly státní památkové péče. Dále Územní památkové správy, které sídlí v Praze, Kroměříži, Českých Budějovicích a Sychrově, zajišťují správu a celkový odborný servis pro státní památky ve správě Národního památkového ústavu. Posledními jsou územní odborná pracoviště, která zajišťují v jednotlivých krajích úkoly státní památkové péče a také umožňují odbornou pomoc vlastníkům či správcům památek (www.ftp.npu.cz).

Dvořák (2004) považovaný za zakladatele moderní památkové péče ve svých všeobecných pokynech pro památkovou ochranu uvádí, že je potřeba udržet památku v jejím nezměněném vzhledu, a také ji udržet v místě jejího původního vzniku a určení.

Pro zachování památek jsou nejdůležitější vlastníci, kteří mají také největší odpovědnost. Vlastníky mohou být soukromé osoby, stát nebo církve. Při rozhodování o budoucnosti památky záleží zejména na vlastnících, ale také na investorech a stavebních. Ti do staveb či pozemků investují s určitým záměrem. Památková péče jim může v mnohém pomoci, také může něco usměrnit a v krajním případě může i něčemu zabránit, ale nemůže nahradit funkci vlastníka (www.ftp.npu.cz).

1.2.1 Vymezení pojmů

„Kulturní památky jsou nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické, které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.“ (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Pojem památka se v rámci historie vyvíjel velice dlouhou dobu a názorů na něj bylo nespočet. Například Zdeněk Wirth odborník přes památkovou péči

definoval tento pojem v roce 1926 v době kdy byl předsedou osvětového odboru Ministerstva školství a národní osvěty.

„Památka v dnešním slova smyslu – řečeno všeobecně – je význačný předmět připomínající nám minulost bez ohledu na to, zda dalekou či blízkou, zda minulost přírody či člověka, národa či jednotlivce a bez ohledu na to, je-li to produkt přírody nebo umělý výtvar ruky lidské.“ (Herout, 1986)

Vymezení pojmu kulturní památky je nejzákladnější gnozeologickou a zároveň ideologickou otázkou památkové péče, neboť je stanovením jejího předmětu. Památka v nejobecnějším smyslu slova je něco, co připomíná minulost a souvisí se slovem paměť, či pamatovati (Vinter, 1971). Pro praxi památkové péče má základní význam třídění, klasifikace kulturních památek a také teoretické vymezení pojmu kulturní památky. Především je to význam z hlediska hospodářských důsledků, ale také z důvodů kulturně politických, jenž by měly být ve vzájemné harmonii (Richter, 1993).

Postupem času bylo nevyhnutelné stanovení základních kritérií společenského hodnocení pamětihodností, tedy definování pamětihodností v nejširším slova smyslu. Případně také určení hodnoty věci, pro které by mohly být nazývány termínem kulturní památka. Na konci 19. a počátku 20. století, kdy byly poznávány památkové hodnoty věcí, zejména pro jejich vztah k uměleckému řemeslu, historii, architektuře, technice, významným osobnostem a událostem, tato naléhavá potřeba gradovala (Vinter, 1971).

Počátkem 20. století přinesl vývoj teorie památkové péče podstatné rozšíření pojmu kulturní památky. Do té doby byly jako kulturní památky hodnoceny pouze jednotlivé objekty. Vídeňská škola Aloise Riegla a Maxe Dvořáka tzv. koncepce památkové péče rozšířila obsah chápání památkových hodnot o cennost souboru kulturních památek, jako strukturálního celku. Dále také o důležitý vztah památky k původnímu prostředí.

V polovině 20. století se dospělo k názoru, který způsobil odlišení památek v obecném smyslu slova od kulturních památek. Názor pojednával o tom, že předmětem památkové péče jako společenské myšlenky a praxe mohou být jenom takové památky, jejichž hodnoty mají celospolečenský význam, který jim dodává celospolečenskou funkci, takže jejich zachování a funkční uplatnění se stává celospolečenským zájmem (Richter, 1993).

„Národní kulturní památky jsou kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa.“ (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Pojem národní kulturní památky se zavedl už v rámci zákona č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách v platném znění. Nicméně v tomto zákonu nebylo stanoveno, jakou formou vláda prohlásí kulturní památku za národní kulturní památku (Herout, 1986).

V době nabytí účinnosti zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, nastaly významné změny v oblasti evidence kulturních památek. Nejdůležitější bylo zavedení Ústředního seznamu kulturních památek s cílem založit jednotnou evidenci, obsahující základní údaje důležité pro zjišťování péče o kulturní památky. Především tehdejší správní orgány na podkladě výpisu z ústředního seznamu vedly evidenci kulturních památek svých územních obvodů (www.mkcr.cz).

Ústřední seznam kulturních památek vede podle zákona ústřední organizace státní památkové péče, tedy Národní památkový ústav, který má sídlo v Praze. Seznam je veřejně přístupný, ale pouze dálkově, a to na stránkách Národního památkového ústavu. Jde o seznam nemovitých kulturních památek, památkově chráněných území, světovém dědictví, národních kulturních památek a nejohroženějších nemovitých kulturních památek (Poláková, 2007).

Vědecká rada Ministerstva kultury pro památkovou péči schválila na svém zasedání dne 17. 5. 2018 metodický materiál, který upravuje postup při prohlášení věci za národní kulturní památku a hodnotová kritéria národních kulturních památek. Vláda České republiky vybrané kulturní památky prohlašuje nařízením vlády za národní kulturní památky.

Národními kulturními památkami se mohou stát takové kulturní památky, které splňují nejméně jedno z níže specifikovaných kritérií a zároveň svými hodnotami přesahují regionální význam.

Obecná kritéria pro prohlášení národních kulturních památek jsou následující:

- jsou významné svou vzácností a hodnotou stáří jako již ojedinělé doklady zaniklých epoch vývoje mnohonárodnostní společnosti na našem území,
- jsou nejkvalitnějšími nebo alespoň obzvlášť vynikajícími reprezentanty určité druhové skupiny kulturních památek,
- jsou širší veřejností vnímány jako součást národní, respektive evropské identity pro jejich hlubokou vazbu na významné historické epochy, události nebo tradice,
- jsou doklady tvorby a invence výjimečného tvůrce národního či nadnárodního významu,

-
- jsou unikátním hmotným pramenem v oblasti vědy, výzkumu, vzdělání a upevňování národní identity,
 - mají přímý a důležitý vztah k významným událostem nebo osobnostem národního či mezinárodního významu,
 - dokumentují nejdůležitější etapy vývoje výtvarného umění, architektury, stavitelství, urbanismu, zahradní a krajinářské tvorby, vědy, techniky a industriálního rozvoje nebo přinášejí mimořádné svědectví o vývoji a rozmanitosti duchovní nebo hmotné kultury v daném období,
 - obzvláště výrazně dokládají myšlenkové a náboženské proudy nebo uměleckou tvorbu, mající pro české země zásadní pozitivní význam (www.mkcr.cz).

„Památková rezervace je území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek nebo nemovitosti na území památkové rezervace, které nejsou kulturními památkami. Popřípadě území archeologických nálezů.“
(Zákon č. 20/1987 Sb.)

Počátky památkové ochrany urbanizovaných územních celků v českých zemích sahají až do roku 1950. V tomto roce památková praxe začala operovat s pojmem „památková rezervace“ a vláda schválila návrh, aby v třiceti památkově nejvýznamnějších městských obvodech byla do deseti let provedena obnova historického jádra, tedy celých památkových oblastí (Richter, 1993). Pojem byl následně definován v rámci zákona č. 22/1958 Sb. o kulturních památkách. V zákonu je stanoveno že památkovou rezervací je prohlášena skupina nemovitých památek, která se svým prostředím tvoří celek, pro který jsou stanoveny podmínky, jimiž se má řídit stavební činnost v dané památkové rezervaci (Zákon č. 22/1958 Sb.).

Pojem památková rezervace je koncipován tak, aby umožnil památkovou ochranu skupiny či souboru nemovitých kulturních památek v původní historické skladbě nebo výjimečné oblasti archeologických výzkumů (Hobzek, 1987). Za památkovou rezervaci se tedy prohlašují především historická centra měst, tedy kupříkladu náměstí, kde stojí vedle sebe neobyčejné architektonické skvosty. Již při narušení jednoho prvku z tohoto souboru staveb bychom přišli o celý drahocenný historický odkaz (Zídek a Klusoň, 2005).

Památkovou rezervaci vyhláší vláda České republiky, a také stanovuje podmínky a vydává nařízení pro zabezpečení její ochrany. To se může v případě

nutnosti vztahovat jak na objekty uvnitř památkové rezervace, tak i vně rezervace (Richter, 1993).

„Památková zóna je území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty.“ (Zákon č. 20/1987 Sb.)

Pojem „památková zóna“ byl definován až v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, je tedy relativně novým pojmem. Mezi památkovou zónou a památkovou rezervací je rozdíl zejména v tom, že památkovou rezervací je prohlášen soubor nemovitých kulturních památek, zatímco v památkové zóně není nutné, aby byly všechny nemovité památky prohlášeny kulturními památkami. Také je důležité že nemusí jít jen o nemovité předměty památkové ochrany, ale rovněž o krajinné celky (Zídek a Klusoň, 2005).

1.2.2 Historie kulturního dědictví

První památky s kulturním odkazem pochází z doby před naším letopočtem. Tyto památky jsou spojovány zejména s náboženskou tematikou. Jedná se především o různé památníky, sochy a předměty oslavující bohy a zároveň dokazující pobožnost tehdejší společnosti, která byla pevně spjata s jejím každodenním životem.

Další druh památek souvisí také s náboženstvím a uctíváním bohů. Jednalo se hlavně o vyjádření úcty k vládcům, kteří řídili náboženské záležitosti. Panovníci v antickém světě nebyli nazýváni samotnými bohy či prostředníky mezi bohy a lidmi náhodou. Nejoblíbenější a zároveň nejpočetnější stavby, které byly vybudovány s cílem uctívat vladaře, představovali v první řadě chrámy, pomníky, sochy nebo dokonce i celá města. Samozřejmě nešlo jen o ty nejmocnější, kterými byli vládci, ale také například o významné vojevůdce a velitele. Jako projev jejich obdivu a úcty byly budovány vítězné oblouky. Nemělo by se zapomenout ani na umělce, a to zejména básníky, malíře a muzikanty. Projev pocty měl zde různou formu (Riegl, 2003).

Lidé začali vnímat umělecké hodnoty prostředí, ve kterém žijí a věci, jenž je obklopují v podstatě až ve středověku, a to samozřejmě ve formě náboženství. Zrealizovali se přestavby a úpravy různých církevních staveb, ale byla zde již patrná snaha o zachování historického ducha v jeho náboženském kontextu (Vajčner, 2009).

Pro vývoj ochrany památek je velice důležité období renesance. Jde přesněji o 15. století, a to hlavně o území Itálie. Nejprve se jednalo zejména o jakési vzpomínání na dobu antické slávy. Značný počet lidí se zaměřoval na představu

o tehdejší velikosti římského impéria, která si lehce našla mnoho příznivců. Následně však přišlo na řadu i oceňování umělecké a kulturní hodnoty (Riegl, 2003). Pozvolné uznávání hodnoty památek přicházelo jak v samotné Itálii, tak i v církvi vedeném Vatikánu. Ve Vatikánu došlo k vydání prvního nařízení k ochraně antických uměleckých děl v roce 1492, a to papežem Piusem II. Nařízení bylo jedním z prvních kroků k porozumění nejen historické hodnotě památek, ale také jejich uměleckému odkazu (Vinter, 1971). Italové věnovali historickým památkám čím dál větší pozornost. Zaměřovali se především na sběr různých historických předmětů, ve kterých se zrcadlil odraz jejich zářivé minulosti. Tato doba vzbudila zájem o hodnotu kulturních a historických statků u široké veřejnosti. Díky tomu o ní můžeme mluvit jako o velice úspěšné době.

V 18. století v době osvícenského absolutismu přichází zásadní zvrat v nahlížení na objekt, který je hoděn ochrany jako kulturní či historická památka. Poprvé byla zkompletována určitá přesná pravidla a kritéria, která sloužila k úpravě památkové péče. Tato pravidla vydal ve formě nařízení Fridrich II. Hessenský dne 22. prosince 1779 a jednalo se o nařízení o zachování památek a starožitností.

Velká francouzská revoluce měla jak negativní, tak pozitivní přínosy pro památkovou péči v celé Evropě. Stála u vzniku novodobé památkové péče, kde byl základním kamenem francouzský zákon z roku 1887, který se stal vzorem a mnohdy i nedosažitelným cílem sousedních států (Vajčner, 2009). Pokud jde o objevování a následné zkoumání historické hodnoty věcí obecně, která se stala jakýmsi měřítkem pro určení vývoje kultury společnosti, tak můžeme říct že se celé 19. století neslo v historickém duchu. Snahy o přijetí zákonů či norem na ochranu památek byly značné, avšak orientují se jen na zachování historické hodnoty jako odkaz naší minulosti.

Značné množství států se zasloužilo o zařazení ochrany kulturních památek mezi své právní normy, zákony a nařízení v první polovině 20. století. Celá Evropa se však na stejný či alespoň podobný stupeň dostala až koncem 20. století (Riegl, 2003).

1.2.3 Mezinárodní smlouvy a předpisy

Speciální problematiku péče o historické zahrady a parky řeší mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví, které obsahují popis ochrany památek zahradního umění se specifickým charakterem a hmotnou strukturou tvořenou přírodní a současně i umělou materií. Tyto mezinárodní dokumenty odrážejí postupný vývoj hodnot kulturního dědictví ve 20. století (Olšan et al., 2015).

Athénská charta o restaurování historických památek z roku 1931 je prvním mezinárodním dokumentem památkové péče a byla přijata na první Mezinárodní konferenci památkových teoretiků a restaurátorů, kterou vedla Komise pro mezinárodní duševní spolupráci (Petzet, 2004). Tato listina dala první formu základním principům, jimiž se mají řídit konzervace a restaurování památek. Všechny zásady byly obecně objasněny a formulovány na mezinárodní úrovni s tím, že má být každému národu ponecháno zajištění jejich aplikace v rámci jeho vlastní kultury a jeho vlastních tradic (Pacáková-Hošťálová et al., 2004).

Problémy s konzervací a restaurováním památek byly v nadcházejících letech stále obsáhlejší a speciálnější. U mnoha památek nebyla za válečného období údržba a obnova dostačující a některé byly dokonce i těžce postiženy (Petzet, 2004). Z toho důvodu v roce 1964 nadešla chvíle na prohloubení a rozšíření jejich významu v novém dokumentu, kterým je mezinárodní **Benátská charta o zachování a restaurování památek a sídel**. Tento dokument byl schválen na druhém Mezinárodním kongresu architektů a techniků historických památek v Benátkách ve dnech 25. - 31. května 1964 (Vošahlík, 2001). První část charty nese název Definice a obsahuje pojem historická památka, konzervace a restaurování památek a jejich zachování. Následuje rozsáhlá část věnovaná pouze konzervaci a restaurování. Dále se uvádí pár slov na téma památková sídla a poté jeden článek s informacemi o vykopávkách. V této části je odkaz na normy, jež schválilo UNESCO roku 1956. Na závěr charta popisuje zpracování dokumentace, její archivaci a publikování (Pacáková-Hošťálová et al., 2004).

Benátská charta vysvětluje základní zásady ochrany, obnovy, konzervace a restaurování památek v zájmu celého lidstva a stanovuje jejich principy na mezinárodní úrovni. Důraz je zde kladen na upřednostnění péče před samotným restaurováním a je také určen princip neoddělitelnosti umělecké výzdoby od stavby.

Pro ochranu historických zahrad bylo nejdůležitější rozšíření Benátské charty v mezinárodní **Florentské chartě o historických zahradách** roku 1982 (Vošahlík, 2001). Tento dokument byl přijat 15. prosince 1982 ve Florencii mezinárodní radou pro památky a sídla (International Council on Monuments and Sites – ICOMOS), která se zabývá ochranou kulturního dědictví po celém světě od roku 1965. Florentská charta doplnila Benátskou chartu o ustanovení k ochraně historických zahrad, díky tomu plní úlohu základního oborového dokumentu v obnově a péči o památky zahradního umění (Pacáková-Hošťálová et al., 2004).

V první části dokumentu jsou tedy vysvětleny pojmy, které se týkají historických zahrad i parků. Jsou zde formulovány principy jejich ochrany, údržby, obnovy, využití a revitalizace. Dále se pojednává o rostlinném materiálu v zahradě a také o jednotlivých komponentech, které se v zahradě mohou nacházet (např. stavební či dekorativní prvky, dřeviny, tekoucí a stojaté vody). Pro poslední část jsou stěžejní pojmy údržba, konzervace, restaurování a restituce (Vošahlík, 2001).

Označení historická zahrada náleží podle Florentské charty malým drobným zahradním kompozicím, ale také rozsáhlým krajinářským parkům (Olšan et al., 2015). Pokud má být objekt zahradně-krajinářské tvorby označen za historickou zahradu či park, tak musí splňovat podmínku o zachování alespoň části historické kompozice daného objektu. Jestliže původní kompozice objektu zcela zanikla nebo není odhalen její původní vzhled, pak objekt nelze označit za historickou zahradu či park (Gojda, 2015).

Na mezinárodní úrovni bylo přijato několik úmluv, jenž přímo či nepřímo upravují nástroje ochrany historické kulturní krajiny a kulturního dědictví v mezinárodním právu. Mezinárodní smlouvy byly přijaty v rámci dvou mezinárodních vládních organizací, kterými jsou Rada Evropy a Organizace spojených národů pro výzkum, vědu a kulturu (UNESCO) (Kučová, 2009).

Nejvýznamnějším dokumentem je **Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví** č. 159/1991 Sb., která byla přijata organizací UNESCO 16. listopadu 1972 na 17. zasedání Generální konference UNESCO (www.npu.cz). Úmluva je otevřena k ratifikaci nebo k přijetí všem členským státům UNESCO. V roce 1990 byla Úmluva přijata i Československou republikou a po vzniku samostatné České republiky byla podporována nadále (Birnie et al., 2009). Naplňování úmluvy, tedy péči o kulturní dědictví ve spolupráci s UNESCO, má v České republice na starost ministerstvo kultury (www.npu.cz).

Úmluva v sobě spojuje princip ochrany kulturního dědictví s ochranou přírody a skládá se z preambule a třiceti osmi článků rozdělených do osmi kapitol. Preambule poukazuje na nebezpečí zničení kulturního a přírodního dědictví majícího výjimečnou světovou hodnotu, jenž je potřeba zachovat pro budoucí generace. Národní ochrana je však mnohdy nedostatečná a z toho důvodu preambule vyzývá smluvní státy k mezinárodní spolupráci. Díky spolupráci by se ochrany světového kulturního a přírodního dědictví měli účastnit všechny smluvní státy, ať už dědictví náleží jakémukoliv z nich (Kučová, 2009).

Na základě této úmluvy se vytváří Seznam světového dědictví (World Heritage List), do kterého jsou zaznamenávány památky s mimořádnými univerzálními hodnotami. V současné době je evidováno 1121 památek a 167 smluvních států. Od 90. let 20. století jsou na seznam zapisovány i památky České republiky, kterých je dnes celkem čtrnáct. Jsou jimi:

1. Historické centrum Prahy (1992),
2. Historické centrum Telče (1992),
3. Historické centrum Českého Krumlova (1992),
4. Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře (1994),
5. Kutná Hora: Historické centrum města s kostelem sv. Barbory a katedrálou Panny Marie v Sedlci (1995),
6. Lednicko-valtický areál (1996),
7. Historická vesnice Holašovice (1998),
8. Zahrady a zámek v Kroměříži (1998),
9. Zámek Litomyšl (1999),
10. Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci (2000),
11. Vila Tugendhat v Brně (2001),
12. Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči (2003),
13. Těžařský region Krušnohoří / Krušnohoří (2019),
14. Krajina pro chov a výcvik slavnostních kočárových koní v Kladrubech nad Labem (2019) (www.whc.unesco.org).

O zápisu na Seznam rozhoduje Výbor světového dědictví, který je sestaven ze zástupců signatářských států úmluvy. Smluvní státy jsou povinni chránit a zachovat zapsané památky budoucím generacím, a to díky zajištění ochrany prostřednictvím vlastních zdrojů, případně s mezinárodní pomocí a informovat o stavu jednotlivých pamětihodností (Kučová, 2009). Při zařazení památek na seznam se nejvíce pozornosti věnuje nepochybně dopadům turismu na určité kulturní či přírodní dědictví. Každá turistická destinace si zakládá svou turistickou atraktivitu na přírodním a kulturním dědictví (Page, 2014).

Hlavním zdrojem finanční pomoci v případě potřeby mezinárodní pomoci je Fond na ochranu světového kulturního a přírodního dědictví. Fond musí být spravován v souladu s Finančními Pravidly UNESCO a jeho dotování je zajištěno z pěti zdrojů, kterými jsou:

- povinné a dobrovolné příspěvky států,

-
- příspěvky, dary nebo odkazy jiných států, UNESCO, a dalších orgánů SN a jiných mezinárodních organizací, od veřejných i soukromých osob a jednotlivců,
 - úroky fondu,
 - výtěžky benefičních akcí pořádaných ve prospěch fondu,
 - veškeré další autorizované zdroje navržené Výborem světového dědictví.

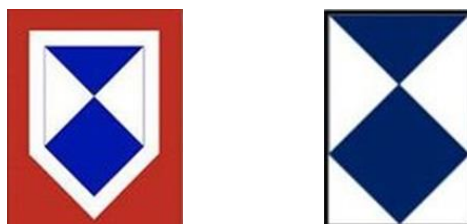
Díky narůstajícímu počtu památek na seznamu je fond nedostatečnou finanční podporou. Z tohoto důvodu mají smluvní státy povinnost podporovat zakládání soukromých či veřejných národních nadací a sdružení, které mají za cíl získat darů na ochranu kulturního a přírodního dědictví (Birmie et al., 2009).

Haagská úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu č. 94/1958 Sb., chrání nemovité a movité kulturní dědictví, včetně památek architektury, umění nebo historie, archeologických nalezišť, uměleckých děl, rukopisů, knih a dalších předmětů uměleckého, historického nebo archeologického významu, jakož i vědecké sbírky všeho druhu bez ohledu na jejich původ nebo vlastnictví (Bílková, 2007). Památky jsou zapisovány do rejstříku kulturních statků pod zvláštní ochranou, který vede organizace UNESCO. Zápis probíhá na základě žádosti státu, v němž se památky nacházejí. V tomto rejstříku mohou být zapsány pouze statky z oblasti kulturního dědictví, jenž mají nejvyšší význam pro lidstvo. Cílem zápisu je ochrana kulturního statku a jeho bezprostředního okolí, v případě ozbrojeného konfliktu, před útokem a využíváním pro vojenské účely. V době ozbrojeného konfliktu by se útok na něj rovnal válečnému zločinu. (www.npu.cz).

Úmluva je pokládána za základní mezinárodní smlouvu, která upravuje zásady ochrany kulturních statků během ozbrojeného konfliktu. Přípravou návrhu nového právního dokumentu bylo pověřeno UNESCO, které reagovalo na pozvání nizozemské vlády svoláním mezinárodní konference. Ta se konala od 21. 4. do 14. 5. 1954 v Haagu. Poslední den konference byla sjednána úmluva a její první protokol. Jde o jedinou úmluvu s mezinárodním rozsahem zaměřenou výlučně na ochranu kulturního dědictví v ozbrojených konfliktech. Úmluva a první protokol, který byl přijat roku 1954 společně s úmluvou, nabyly účinnosti 7. 8. 1956. V roce 1999 byl přijat druhý protokol jako reakce na události v bývalé Jugoslávii a nabyly účinnosti v roce 2004. Úmluva se skládá ze 40 článků a je také doplněna prováděcím

řádem o 21 člancích. První protokol obsahuje 15 odstavců a druhý je rozdělen do 44 článků (Dinstein, 2010).

Ničení kulturního dědictví Evropy během druhé světové války bylo nepochybně příčinou této nejstarší mezinárodní smlouvy. Smluvní státy, kterých je dnes 133, těží ze svého vzájemného závazku s cílem šetřit kulturní dědictví před důsledky možných ozbrojených konfliktů. Pro snadnou identifikaci by kulturní statky měly být označeny viditelným znakem. Tím je modrý štít v bílém poli na červeném pozadí pro statky pod zvýšenou ochranou a modrý štít v bílém poli pro statky pod obecnou ochranou viz obrázek č. 1.1 (www.npu.cz).

Obrázek 1.1: Identifikační znaky kulturních statků (www.npu.cz)

K úmluvě se váže celá řada povinností. Nejdůležitějšími jsou opatření, která v případě nutnosti umožní přemístění movitých statků. Také vytvoření plánů pro případ mimořádných událostí jako je například požár a zhroucení budov. Přijetí ochranných opatření v době míru, mezi které patří například vytváření inventářů. Dále také jmenování autorit odpovědných za ochranu kulturních statků a vytvoření speciálních vojenských jednotek, které jsou pověřeny ochranou statků. Cílem úmluvy je tedy poskytnout kulturním statkům komplexní ochranu, která začíná již v době míru (Kučová, 2009).

Evropská úmluva o krajině č. 13/2005 Sb. mezinárodních smluv byla přijata dne 20. října 2000 ve Florencii. Součástí právního řádu České republiky je od 1. října 2004, kdy vstoupila v mezinárodní platnost. Úmluva je dokumentem Rady Evropy, ale je otevřena i nečlenským státům, které se účastní Evropské kulturní dohody. Úmluva se skládá z preambule a 18 článků rozdělených do čtyř kapitol. V České republice úmluvu provádí zejména zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. a zákon o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. (Poláková, 2007).

Myšlenka na formulaci úmluvy vznikla na konferenci ministrů životního prostředí evropských zemí v Dobříši v roce 1991 a hlavním iniciátorem byl Josef Vavroušek. Česká republika se tedy podílela na samotném vzniku úmluvy. Cílem je zajištění

ochrany jednotlivých typů evropské krajiny a také aktivní péče o krajinu v souladu s principy jejího udržitelného využívání a koordinace plánování činností v krajině.

Úmluva definuje krajinu jako území vnímáno obyvatelstvem, jehož charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a lidských faktorů. V úmluvě je zahrnuto celé území smluvních stran a zajišťuje přírodní, venkovské, městské a příměstské oblasti. Smluvním stranám je uložena povinnost zavést a provádět krajinné politiky, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny. Dále začlenit krajinu do svých politik regionálního rozvoje a územního plánování, a do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky (Damohorský a Stejskal, 2012).

Tento právní dokument by měl sloužit jako efektivní nástroj mezinárodní spolupráce, který navrhuje právní a finanční opatření na národním i mezinárodním stupni a má za cíl vytváření programů na ochranu krajiny. Dále by měl zejména chránit jednotlivé typy evropské krajiny, koordinovat plánování činností v krajině a aktivně pečovat o krajinu v souladu s principy jejího udržitelného využívání.

Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy č. 99/2000 Sbírký mezinárodních smluv, také známá jako „Maltská konvence“ nebo „valettská“, byla přijata 16. ledna 1992 ve Valletě. Česká republika se stala členem 17. prosince 1998 ve Strassburgu a v platnost zde úmluva vstoupila 23. září 2000 po schválení parlamentem a podepsání prezidentem republiky (Poláková, 2007).

Do archeologického dědictví náleží stavby, konstrukce, skupiny budov, zastavěná území, movité objekty, ale i jejich související prostředí. Za součásti archeologického dědictví se tedy považují veškeré pozůstatky, objekty a jakékoli jiné stopy po lidstvu z minulých období, které se může nacházet na souši i pod vodou.

Smluvní strany se svým podpisem zavázaly přistoupit na nezbytná opatření pro naplnění cílů úmluvy ke kterým patří omezení rizika poškozování archeologického dědictví a prosazovat jeho uchování prostřednictvím výměny expertů a porovnáváním zkušeností. Prioritou je však ochrana archeologického fondu v jeho přirozeném prostředí. Za území s archeologickými nálezy se přitom považuje celé území smluvních států, kromě míst vytěžených či jinak prokazatelně znehodnocených (Mezinárodní smlouva č. 99/2000 Sb. m. s.).

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy č. 73/2000 Sb. mezinárodních smluv, byla podepsána v Granadě dne 3. října v roce 1985 a v platnost vstoupila 1. prosince roku 1987. V České republice se stala součástí právního řádu

dne 1. června 2002. Tento právní dokument se skládá z preambule a 27 článků (Poláková, 2007).

Jde o velice důležitý dokument pro péči o architektonické památky v Evropě. Mezi strany úmluvy patří členské státy Rady Evropy. Po členských státech je v rámci úmluvy požadováno, aby vedly soupisy architektonických památek, jakožto společného bohatství všech Evropanů. Dále jsou kladeny požadavky na zavedení příslušných zákonných opatření pro jejich ochranu. Povinností států je také poskytovat prostřednictvím veřejných úřadů finanční podporu na údržbu architektonického dědictví na svém území, podporovat soukromou iniciativu a vědecký výzkum v procesu jeho ochrany. Neméně důležité je zlepšovat kvalitu prostředí v okolí i uvnitř památek a zlepšovat veřejné povědomí šířením informací o hodnotě konzervace architektonického dědictví. Hlavním cílem úmluvy je tedy posílení a podpora politiky na ochranu a povznesení Evropského dědictví (Mezinárodní smlouva č. 73/2000 Sb. m. s.).

1.2.4 Národní legislativa

Významný přelom pro vývoj právní úpravy památkové péče nastal s přijetím **Zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách**, jenž byl tak dlouho očekáván. Tento zákon byl prvním předpisem, který zaručoval ochranu veškerého památkového fondu zákonnou normou. Zákon o kulturních památkách platil pouze pro české kraje a byl postaven na zásadách vzniklých dlouhodobým kulturním vývojem. Byl uspořádán do 5 částí a přímo stanovil, co je kulturní památkou (Hobzek, 1987).

„Kulturní památkou je kulturní statek, který je dokladem historického vývoje společnosti, jejího umění, techniky, vědy a jiných oborů lidské práce a života, nebo jest jí dochované historické prostředí sídlištních celků a architektonických souborů, anebo věc, která má vztah k význačným osobám a událostem dějin a kultury.“ (Zákon č. 22/1958 Sb.)

Kulturní památky se v okamžiku, kdy splnily zákonem stanovené podmínky staly kulturními památkami přímo ze zákona, tj. ex lege (Nesvadbíková et al., 1983). Kromě ústavního zákona, ve kterém je uvedeno, že „vlastnictví zavazuje“, se na ochranu parků a zahrad vztahují především zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči a zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (Hendrych, 2007).

Zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči byl přijat 30. března 1987 Českou národní radou. Podstatným důvodem přijetí tohoto zákona byly stále větší

a prohlubující se rozdíly mezi běžnou praxí státní památkové péče a platnou právní úpravou (Varhaník a Malý, 2011). Základním předmětem ochrany státní památkové péče jsou kulturní památky, které jsou chráněny státem, jako nedílná součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu (Zákona č. 20/1987 Sb.). Podle zákona jsou tedy vyhlášovány kulturní památky, jimiž mohou být i zahrady a parky. Ty mohou případně tvořit ochranné pásmo památkově chráněné budovy. Na ochranu větších celků kulturní a městské krajiny jsou vyhlášovány krajinné památkové zóny a městské a vesnické památkové rezervace a zóny (Baševá, 1997).

Paragraf 32 Památkového zákona připisuje Národnímu památkovému ústavu funkci odborného dohledu nad komplexní péčí o památku, jejíž součástí je i projektová příprava zásahu do památky zahradního umění. V tomto procesu má poskytovat NPÚ metodickou, odbornou podporu, neplacené poradenství zejména majiteli památky, respektive projektantovi jako správci. Zákon také uvádí vykonávání potřebných průzkumů, výzkumů a evidence památek jako činnost NPÚ. Pro každou projektovou fázi vydává orgán státní památkové péče závazné stanovisko na základě odborného vyjádření NPÚ. Povinnosti správních úřadů popisuje § 11 a základní principy tohoto procesu popisuje § 14 s názvem Obnova kulturních památek (Pavlačka, 2017).

Tento právní předpis se z hlediska struktury dělí na šest částí. První část s názvem „Základní ustanovení“ vymezuje účel zákona a základní pojmy z oblasti památkové péče, kterými jsou kulturní památka, národní kulturní památka, památková rezervace a zóna.

V druhé části s názvem „Péče o kulturní památky“ řeší problematiku ochrany a užívání kulturních památek tak, že stanovuje povinnosti vlastníkům kulturních památek, správním úřadům a právnickým i fyzickým osobám. Také stanovuje prostředky ochrany, kterými jsou ochranné pásmo, příspěvek na zachování a obnovu kulturních památek či opatření k zajištění péče o kulturní památku.

Následující třetí část se zabývá problematikou archeologických výzkumů a nálezů. Přesněji řečeno jde o udělování oprávnění k archeologickým výzkumům, uznávání odborné kvalifikace nebo samotnému provádění archeologických výzkumů (Varhaník a Malý, 2011).

Část čtvrtá, která nese název „Orgány a organizace státní památkové péče“ se v ustanoveních věnuje organizačnímu uspořádání na úseku státní památkové péče. Nejdůležitější činitelé výkonu státní památkové péče jsou Ministerstvo kultury České

republiky, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Dále pak odborná organizace památkové péče, která je podřízená Ministerstvu kultury České republiky (Zídek a Klusoň, 2005). U všech orgánů jsou stanoveny jejich pravomoci a postavení v systému památkové péče. Ustanovení pojednávají také o dalších aktérech výkonu státní památkové péče, kterými jsou celní úřady, komise státní památkové péče, konzervátoři a zpravodajové státní památkové péče.

V páté části nalezneme skutkové podstaty přestupků na úseku státní památkové péče. Za tyto správní delikty stanovuje pokuty a také rozhoduje o tom které orgány mohou přestupky projednávat.

Šestá a také poslední část zákona má název „Ustanovení společná a závěrečná“ a pojednává o problematice, kterou nese ve svém názvu. Obsahuje tedy ustanovení, které řeší přechod od staré právní úpravy k té současné. Závěrečná ustanovení také stanovují, které právní předpisy se díky tomuto zákonu ruší (Varhaník a Malý, 2011).

Zákon má čtyři přílohy, kterými jsou třídník specializací restaurátorských prací, evidenční dotazník žadatele o povolení k restaurování, teoretické a praktické oblasti, jenž tvoří obsah vzdělávání a přípravy vyžadované v České republice pro provádění archeologických výzkumů a výkon činnosti restaurování (Zídek a Klusoň, 2005).

Poslední dobou na straně památkové péče i na straně ochrany přírody roste přesvědčení o nutnosti společného postupu při ochraně přírodního a kulturního dědictví. Jde o důsledek stále se rozšiřujícího poznání komplikovaného vztahu člověka a přírody (Machar a Drobilová, 2012).

Významným milníkem legislativní úpravy ochrany přírody je rok 1992. V tomto roce byl dosavadní velice nefunkční zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody nahrazen **zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** (Damohorský, 2017). Nový zákon iniciovali tři ministři životního prostředí, kterými byli Josef Vavroušek, Bedřich Moldan a Ivan Dejmál. Tak jako tyto osobnosti měl zákon koncepci, sílu a myšlenku demokratického světa (Machar a Drobilová, 2012). Zákon má na starost péči o ekologické systémy, krajinné celky a rovněž i o vzhled a přístupnost krajiny. Dále pečuje o planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, volně žijící živočichy, nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky (Zákon č. 114/1992 Sb.). Je komplexní právní úpravou obecné ochrany přírody a krajiny, ale také zvláštní ochrany druhové a územní, které náleží ustanovení týkající se ochrany národních parků. Zákon tedy pojednává o veškeré péči o přírodní prostředí (Machar a Drobilová, 2012). Podle zákona jsou vyhlášována maloplošná i velkoplošná zvláště

chráněná území, ochrana památných stromů, lokality soustavy NATURA 2000, vymezení územní systém ekologické stability, stanoveny a registrovány významné krajinné prvky. Do těchto kategorií spadá velké množství parků (Hendrych, 2007). V době, kdy byl zákon vydán patřil k nejlepším v celosvětovém měřítku (Machar a Drobilová, 2012).

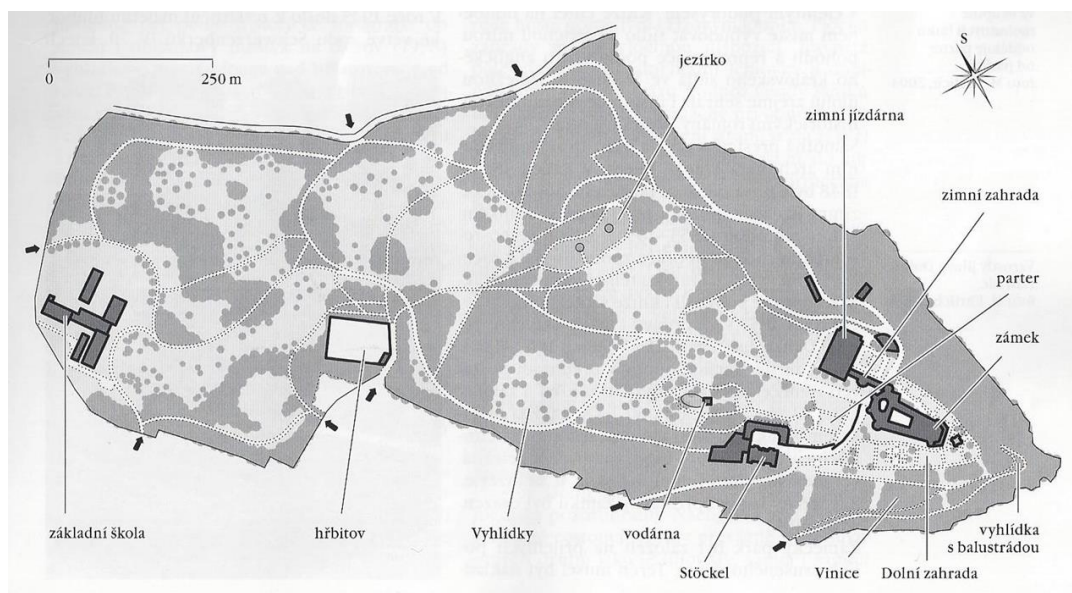
2 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je vytvoření projektu obnovy vybraného zámeckého parku, kterým je park zámku Hluboká nad Vltavou. V rámci vytvoření návrhu je dalším cílem obnovit okrasnou i odpočinkovou funkci parku a také zapomenuté historické prvky. Dále shromáždit dostačující množství informací o obnově zámeckých parků a zejména o památce, především informace o jejich hodnotách, historickém vývoji, proměnách, aktuálním stavu a způsobu využití.

3 Metodika

3.1 Materiál

Pro zpracování této práce byl vybrán park zámku Hluboká nad Vltavou, který leží ve stejnojmenné obci. Zámek najdeme na skalnatém ostrohu nad řekou Vltavou, asi deset kilometrů severně od města Českých Budějovic. Park se rozkládá severně od zámku mezi centrem města Hluboká nad Vltavou a řekou Vltavou viz obrázek č. 3.2. Plocha parku dosahuje rozlohy 58 ha a leží v nadmořské výšce 390-450 m n. m. Toto neobvyklé umístění parku poskytuje nádherné výhledy do krajiny. Založen byl v 50. letech 19. století v rámci romantických úprav, kterým předcházela novogotická přestavba zámku. Areál národní kulturní památky státního zámku Hluboká s parkem je ve správě Národního památkového ústavu.

Obrázek 3.2: Plán zámeckého areálu (Pavlátová a Ehrlich, 2004)

V těsné blízkosti zámku, která je upravena v podobě pravidelných parterů na dvou terasách, i zbývajícím prostoru parku můžeme vidět dendrologicky významnou sbírku introdukovaných dřevin. Mezi významné dřeviny zámeckého parku patří jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*), katalpa obecná (*Catalpa bignonioides*), liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*), ořechovec plstnatý (*Carya tomentosa*), ořechovec vejčitý (*Carya ovata*), borovice těžká (*Pinus ponderosa*), dřevozec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*), dub bažinný (*Quercus palustris*), dub cer (*Quercus cerris*), dub červený (*Quercus rubra*), dub velkokvětý (*Quercus macranthera*), jasan pensylvánský (*Fraxinus pennsylvanica* 'Aucubifolia'), javor francouzský (*Acer monspessulanum*, *A. m. f. ibericum*), javor stříbrný (*Acer saccharinum*), javor

žumenolistý (*Acer cissifolium*), jedlovec kanadský (*Tsuga canadensis*), jerlín japonský (*Sophora japonica*), klokoč zpeřený (*Staphylea pinnata*), křehovětvec žlutý (*Cladrastis kentukea*), lípa stříbrná (*Tilia tomentosa*), líska turecká (*Corylus colurna*), nahovětvec kanadský (*Gymnocladus dioicus*), platan javorolistý (*Platanus hispanica*), šácholan tříplátečný (*Magnolia tripetala*) a zmarličník japonský (*Cercidiphyllum japonicum*) (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Ušlechtilé úpravy okolí zámku byly spojeny s potenciálem rodu Schwarzenbergů, jenž je považován za nejvýznamnější šlechtický rod České země. Tento rod sídlil na Hluboké od roku 1661 do roku 1940, kdy jim zámek zabavilo gestapo (Tříška et al., 1986). Formální úpravy reminiscenční povahy doplnily okolí zámku v 70. letech 20. století podle projektu Ivo Hofmanna (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Zámek tvoří výraznou pohledovou dominantu, která se jedinečným způsobem podílí na charakteristickém obrazu této přehledné krajiny. V průběhu staletí se tak stal symbolem nejen Hluboké, ale i celých jižních Čech (Tříška et al., 1986). Kromě Schwarzenbergů patřil zámek svého času například Vítkovcům, Lobkovicům či Pernštejnům. Pod ním se nachází stejnojmenné město, které vzniklo na začátku 20. století po sloučení přilehlých osad (Podhrad, Hamr, Podskalí a Zámostí) podle císařského rozhodnutí z r. 1907. Dříve bylo označováno za velkostatek Hluboká nad Vltavou či panství Hluboká. Název Hluboká je pravděpodobně odvozen od polohy zámku nad hlubokým údolím řeky Vltavy (Badalová, 2013).

Hluboká nad Vltavou se nachází uprostřed překrásné a historicky bohaté krajiny jižních Čech. Z hlediska geomorfologie se nalézá v českobudějovické pánvi v povodí řeky Vltavy (Ourodová-Hronková, 2017). Části obce Hluboká nad Vltavou se nazývají Bavorovice, Buzkov, Hroznějovice, Jaroslavice, Jeznice, Kostelec, Líšnice, Munice, Poněšice a Purkarec. Počet obyvatel obce k 1.1. 2021 je celkem 5261 a katastrální výměra činí 9111 ha. S touto výměrou je po Lišově druhou nejrozsáhlejší obcí Českobudějovicka (www.mistopisy.cz).

Oblast ležící v nižších polohách charakterizovaná mokřady, bažinami, rašeliništi a podmáčenou půdou, která se využívala převážně jako pastviny, bývá pojmenovávána jako blata. Už od středověku byla tato přirozeně vlhká krajina kultivována zakládáním rybníků a vysušováním mokřin. Krajina na Hlubocku získala základní charakter v souvislosti s rozvojem rybníkářství již za vlády Pernštejnů na konci 15. století. Tehdy zde vznikla první ucelená rybníční soustava v Čechách s největšími rybníky Dehtář a Bezdrev. Dále zde můžeme vidět například rybník Munický, Naděje a Velký

Zvolenov. Rybníky byly osazovány na hrázích duby a pro obživu lovné zvěře byly vysazovány dubové a bukové háje. Většina z rybníků na panství byla před tím, než ho vlastnili Schwarzenbergové. Ti však vynaložili veliké úsilí při péči o jejich zachování a rozvoj.

Severně od zámku se v kopcovitém terénu na obou březích Vltavy rozkládá rozsáhlý areál Nové a Staré obory, která zasahuje až k obci Purkarec. Zřízení první menší obory (pro jelení, srnčí, černou zvěř a další.) na levém břehu Vltavy bylo uskutečněno již v roce 1535. Na jih od zámku najdeme parkově upravenou plochou krajinu s alejemi, loukami a rybníky v nivě řeky Vltavy, která je na východě ohraničená zalesněným Hosínským hřbetem a kostelem sv. Petra a Pavla. Západní část je vymezena rybníkem Bezdrev. Parkové úpravy, remízky, aleje a zařízení k lovu protkávají krajinu i několik kilometrů od centra Hluboké nad Vltavou. Zasahují na území Čejkovic, Dasného a také jsou patrné až u hospodářského dvoru Suchá u Češnovic.

3.2 Metody

3.2.1 Literární rešerše

Úlohou literární rešerše bylo seznámit se s tématem diplomové práce. Při zpracování rešerše bylo čerpáno z odborné literatury a internetových zdrojů. Dále byla použita odborná literatura v digitální podobě dostupná na internetu. Tato část diplomové práce popisuje vývoj zahradního umění a obnovu zámeckých parků.

3.2.2 Podklady

Důležitým podkladem je opakovaný terénní průzkum, při kterém byla pořízena fotodokumentace. Také jsem získala velice cenné informace od hlavní zahradnice hlubockého zámku. Dále byly pro potřeby diplomové práce využity mapy císařských povinných otisků map stabilního katastru 1:2 880 a originální mapy stabilního katastru 1:2 880, které byly zakoupeny od zeměměřického úřadu (ČÚZK). Podklady byly zpracovány v programu ArcMap 10.6.1. Pro georeferencování map s měřítkem 1:2 880 byla jako podklad využívána katastrální mapa 1:1 000 ve formě webové mapové služby (WMS), kterou poskytuje ČÚZK. Pro ostatní mapové výstupy byla jako podklad použita ortofoto mapa poskytovaná také ve formě WMS od ČÚZK.

Také byly vyhledány historické mapy a plány, které jsou archivovány ve státním oblastním archivu v Třeboni. Nejprve byl prozkoumán dílčí inventář Velkostatek Hluboká nad Vltavou – Mapy a plány dostupný na internetu. Dále byl sepsán seznam

vybraných archiválií a bylo požádáno o poskytnutí pro potřeby diplomové práce, kterému vedení SOA v Třeboni vyhovělo. Pro získání archiválií bylo však nutné navštívit státní oblastní archiv v Třeboni-oddělení Třeboň a osobně byly v inventáři vybrány hodící se archiválie viz tabulka č. 3.1. V archivu jsou mapy řazeny jednak podle inventárních čísel, kdy jednu inventární jednotku může tvořit i více mapových listů. Druhý způsob označení je číslo mapy, které je v rámci inventáře unikátní pro každý mapový list.

Tabulka 3.1: Poskytnuté archiválie (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

Inv. číslo	Název	Číslo mapy	Rok vzniku
88	Situační plán zámku Hluboká nad Vltavou a okolí, nejstarší uložená mapa	88	1663
205	Situační plán zámeckého parku a obory	689	1854
666	Situační plán barokního zámku Hluboká nad Vltavou a blízkého okolí	1585	1842
667	Situační plán barokního zámku Hluboká nad Vltavou a blízkého okolí	1586	1826

3.2.3 Terénní průzkum

Při opakovaném terénním průzkumu byla pořízena fotodokumentace a provedena inventarizace dřevin v blízkém okolí zámku. Inventarizace a hodnocení stavu stromů byly provedeny na základě standardů hodnocení stavu stromů AOPK ČR.

V tabulce inventarizace je názvosloví taxonu uvedeno v principu podle Koblížka (2006). Vždy je nejprve uveden vědecký název a poté český. Dimenze kmene je uváděna jako obvod kmene a je měřena ve výčetní výšce 1,3 m nad úrovní terénu, kolmo na osu kmene pomocí obvodového pásma.

V případě, že na kmeni jsou ve výčetní výšce nerovnosti, se dimenze zjišťuje nad či pod nerovností tak, aby byla změřena reprezentativní hodnota žádaného parametru bez ovlivnění kořenovými náběhy či větvením. Pokud se strom větví pod výčetní výškou, měří se dimenze kmene pod větvením v místě, kde není významným způsobem ovlivněna kořenovými náběhy nebo náběhy větví. Pokud to není možné, postupuje se jako při měření vícekmennů. V případě vícekmennů jsou měřeny dimenze alespoň 4 nejsilnějších kmenů.

Zdravotní stav stromu popisuje jedince z hlediska jeho mechanického poškození či narušení. Je hodnocen na základě souhrnného vyhodnocení zejména následujících projevů stromu a jejich souběhu:

-
- mechanická poškození,
 - napadení dřevními houbami, xylofágním hmyzem,
 - přítomnost silných suchých větví,
 - přítomnost dutin a výletových otvorů,
 - přítomnost defektních a poškozených větví.

Hodnocení zdravotního stavu má následující stupně:

1. Zdravotní stav výborný až dobrý,
2. Zhoršený (mechanické narušení významného charakteru),
3. Výrazně zhoršený (přítomnost poškození obvykle snižujících dožití hodnoceného jedince),
4. Silně narušený (souběh defektů či přítomnost poškození výrazně snižujících dožití hodnoceného jedince),
5. Kritický/rozpadlý strom.

3.2.4 Návrh revitalizace

Návrh vyžadoval zejména soustředění dostačujícího množství nejrozličnějších informací o památce, především informace o jejích hodnotách, historickém vývoji, proměnách, aktuálním stavu a způsobu využití. Při zpracování návrhu jsem postupovala v následujících krocích:

1. zpracování dostupných podkladů o historickém vývoji parku,
2. zaznamenání aktuálního stavu a provedení dendrologického průzkumu včetně fotodokumentace,
3. návrh řešení,
4. vytvoření mapy návrhu revitalizace.

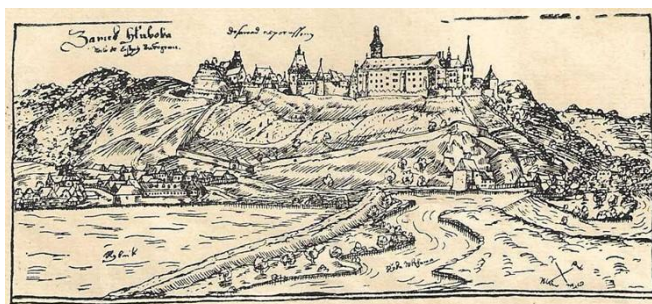
4 Výsledky a Diskuse

4.1 Historický vývoj zámeckého parku

Nejvýznamněji se do podoby Hluboké vepsali v 19. století Schwarzenbergové, připomeňme si však i některá starší data z místní historie.

Již v polovině 13. století dal pravděpodobně český král Václav I. vybudovat gotický hrad, který dostal název Frohnburg a později byl přejmenován na Frauenburg (Kocourek, 2004). Podle Pavlátové a Ehrlicha (2004) byl však založen až synem Václava I. Přemyslem Otakarem II. Hrad byl součástí sítě strážních hradů, budovaných na podporu panovnické moci. V roce 1278 zemřel Přemysl Otakar II. v bitvě na Moravském poli. Zanedlouho poté proběhl sňatek Závíše z Falkenštějna s vdovou po Přemyslu Otakarovi II., a tak se hrad dostal do rukou mocného jihočeského rodu Vítkovců, ale pouze na krátkou dobu. V roce 1290 byl Závíš na rozkaz Václava II. sťat a hrad se vrátil do královského majetku, jehož součástí zůstal ještě v době Karla IV. (Chromý, 2003).

V průběhu následujících let se vystřídalo v držení panství několik majitelů. Z významnějších zástavních držitelů stojí za pozornost zejména Pernštejnové, kteří sem zavítali v roce 1490. Zabývali se především rybníkářstvím a mj. založili rybník Bezdrev. Také uskutečnili přestavbu hradu v pozdně gotickém stylu a zřejmě zde vybudovali sypací zemní rondely a mohutnou předsunutou baštu, která se nezachovala (David a Soukup, 2013). Zásobování zámku vodou bylo vyřešeno už v polovině 16. století dřevěnou vodárnou u řeky Vltavy, vybavenou na svou dobu důmyslným čerpadlem (Pavlátová et al., 2012). Panství Hluboká však bylo zadluženo, a tak jej roku 1561 vyplatila královská komora a okamžitě prodala do dědičného držení Jáchymovi I. z Hradce. Páni z Hradce nechali hrad v 80. letech 16. století přestavět na renesanční zámek (Chromý, 2003). V roce 1596 tak vznikla celkem pravidelná dispozice zámku, která uzavírala dva dvory viz obrázek č. 4.3.

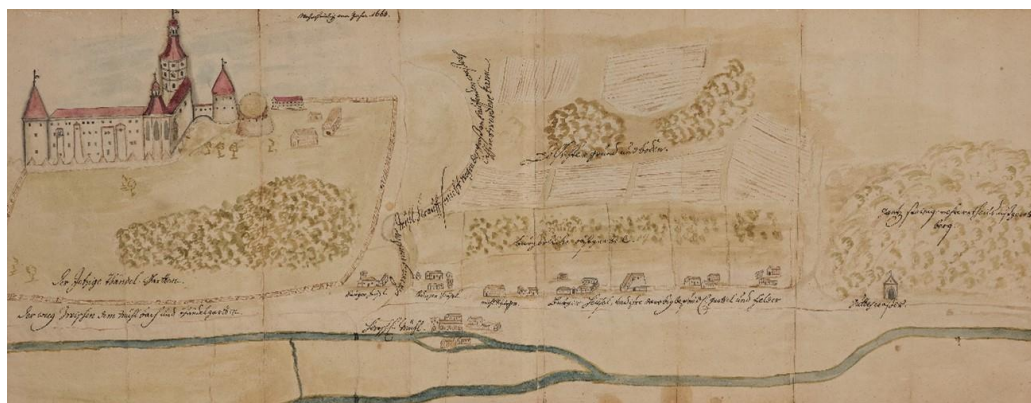
Obrázek 4.3: Hluboká nad Vltavou počátkem 17. století (Janovský a Markus, 1936)

Na konci 16. století však došlo k finančnímu vyčerpání, zadlužení a následně prodeji Hluboké. Novými majiteli se stali Malovcové, kteří však opustili zámek ve stejném stavu. Poté se v roce 1623 stal vlastníkem španělský generál Baltazar Marradas, jenž zde vybudoval nové barokní opevnění a letohrádek viz obrázek č. 4.4 (David a Soukup, 2013).

Obrázek 4.4: Předzámčí přebudované v době Marradasova vlastnictví (Ourodová-Hronková)

Posledními a nejvýznamnějšími majiteli Hluboké se stali Schwarzenbergové. Vliv rodu na zahrady a parky jižních Čech se datuje od roku 1660. Tohoto roku hrabě Jan Adolf I. (1615-1683), od roku 1670 kníže, přijal od císaře jako úhradu dluhů panství Třeboň a v roce 1661 koupil panství Hluboká. V té době renesanční zámek Hluboká byl pevností obehnanou hradbami, příkopy a bastiony, s povinností držet vojenskou posádku viz obrázek č. 4.5.

Obrázek 4.5: Situační plán zámku Hluboká nad Vltavou a okolí z roku 1663 (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

Vymezený vnitřní prostor byl využíván pro pohyb vojska, tudíž založení zahrady v areálu zámku nebylo možné. Potíže s prostorem vyřešil hrabě tak, že si pro založení zahrady zvolil pole u Munického rybníka, kde chtěl Baltazar Marradas založit tržiště (Ehrlich, 2017). Při zakládání zahrady se vycházelo z plánu Schwarzenberské zahrady v Rossau ve Vídni, který nechal poslat sám hrabě na Hlubokou. Zahrada měla být

rozdělena na květinovou, ovocnou a kuchyňskou, kde by cesty byly lemovány zákrsky a habry. Květinová zahrada měla být osázena růží stolistou, holandskou, bílou, sametovou a muškátovou, ovocná zahrada hrušní, jabloní, peckovinami, rybízem a angreštem. Ve stejné době byl navržen také projekt oranžerie. K založení zahrady byl vybrán zahradní mistr Georg von Meysse (Pavlátová a Ehrlich, 2004). Tato zahrada byla s největší pravděpodobností skutečně realizována východně pod zámeckým ostrohem v místě pozdější užitkové a zásobní dvorní zahrady (Ehrlich, 2017).

V letech 1707-1721 byl zámek přestavěn v barokním stylu pod vedením stavitelů Pavla Ignáce Bayera a Antona Erharda Martinelliho. Opevnění zámku bylo však zbořeno až ve 40. letech 18. století a současně bylo rozhodnuto o zasypání příkopů a přeložení vojenské posádky do Krumlova. Díky tomu vznikl prostor pro založení zahrad v těsné blízkosti zámku, které však z velké části využívali knížecí úředníci jako užitkové. V roce 1760 vznikla ze starých medvědíh příkopů a dřevěné zámecké chodby oboustranná arkáda osázená stromky a v místě dnešní jízdárny byly vysazeny tehdy ještě netradiční akáty a živé ploty z kručinky (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

V následujících letech bylo jižnímu průčelí zámku předsazeno široké třiramenné schodiště. Projekt zahrady z roku 1767 předpokládal u jižního konce zahrady předložení dvouramenné rampy, klesající k vyhlídce na skále (Ehrlich, 2017). Dále navrhoval k výsadbě do dvou parterů pravidelné figury ze zimozelena vždyzeleného (*Buxus sempervirens*), geometrické obrazce trávníku ve formě mušlí, hvězdic, loubí a řeckých mozaik. Vše mělo být doplněno skleněnými koulemi, ale není však jisté, že byl projekt uskutečněn. Vyobrazení z roku 1777 totiž zachycuje prostor jižně a západně od zámku obklopený loubími, na která navazovala ovocná zahrada (Pavlátová a Ehrlich, 2004). Další plány a také pozdější situace z počátku 19. století dokazují, že travnatá plocha s jednoduchou cestní sítí, ohraničená vysokým loubím, vytvářela uzavřenou plochu zahrady. Jižní stranu pohledově uzavírá patrový pavilon s výhledem do údolí řeky Vltavy. Přístupová cesta se na níže položenou vyhlídku vinula serpentinami po svahu viz příloha č. 1-3. Rozloha zahrady je v podstatě dodnes dochována, v porovnání s tehdejší stavem je však jižní část zahrady širší. Cesta, která se vinula serpentinami je dnes pohřbena pod navážkou Dolní zahrady, ale je zachována vyhlídka od bývalého pavilonu (Ehrlich, 2017).

V následujících letech nechal panovník Jan Nepomuk ze Schwarzenbergu (1742-1789) upravit zahrady v sídlech svých panství. Jednal však s rozmyslem

a ohledem na nelehkou hospodářskou situaci schwarzenberského dominia. Na Hlubockém sídle byl udržován zdejší barokní libosad bez podstatnějších změn a kníže se soustředil na krajinářské úpravy v okolí sídla. V roce 1786 byl na přání knížete vyhotoven inženýrem Josefem Rosenauerem plán vodohospodářských úprav Podskalské louky, o rozloze 50 hektarů, pod zámkem. Louka byla nejprve odvodněna a následně rozdělena kanálem dlouhým 780 metrů, který byl lemovaný alejí topolů, na dvě zhruba stejně velké části viz příloha č. 7. Osa kanálu vycházela z jižního průčelí zámku a v jeho středu byl umístěn ostrov s kruhovým půdorysem. Jednoduchý klasicistní prostorový koncept úpravy louky dotvořily dvě skupiny stromů, symetricky vysázené po stranách kanálu a také stromořadí vysázené podél cest po celém obvodu louky (Olšan, 2017). Obě skupiny stromů jsou dnes stále součástí kompozice parku na Podskalské louce. Z dobových vyobrazení je zřejmé, že topolová alej působila v ploché rybníční nivě velice nápadně. Soustavy přímých alejí uspořádávaly i další plochy v okolí zámku, především prostor dnešního zámeckého parku, ale také předpolí hospodářského dvora Křesín na druhém břehu Vltavy a prostor před zámkem Ohrada (Ehrlich, 2017). V roce 1786 byl také založen Hlubocký městský hřbitov na knížecích pozemcích periferie obce. Dnes je součástí pomyslné hranice zámeckého parku (Pavlátová et al., 2012).

Severně od současného zámeckého parku na kopci Holý vrch byla v roce 1788 založena krajinářská zahrada a upravována vyhlídka, na jejímž vrcholu byl vystavěn čínský pavilon (Chinesische Lusthaus) podle projektu Josefa Rosenauera. Vycházková cesta, vedoucí od zámku k pavilonu kolem ptáčnice (Voglhaus, v blízkosti dnešního jezírka ve středu zámeckého parku), byla doprovázena alejemi. Údolí mezi Holým vrchem a zámeckým návrším překlenovala dřevěná oblouková lávka, ze které byl výhled na dvůr Křesín na druhém břehu Vltavy (Ehrlich, 2017). Součástí této romantické parkové úpravy byla i umělá jeskyně (grotta), jenž je zakreslena v ploše s hustou cestní sítí. Podobu čínského pavilonu s přilehlým údolím zachytil knížecí malíř Ferdinand Runk roku 1804 viz obrázek 4.6.

Neopomenutelný je i plán budov v předhradí z období před novogotickou přestavbou (před rokem 1840), který zobrazuje v místech dnešní zimní jízďárny původní letní jízďárnu, v její blízkosti a směrem k zámku volně vedené promenádní cesty a před severním průčelím zámku je zakreslena zahrada. Dále je zakreslena kaštanová alej, která vedla severojižním směrem v místě dnešní křížové pergoly a ve svahu pod ní se nacházela vinice.

Obrázek 4.6: Krajinářské úpravy na hluboké s obloukovou lávkou a čínským pavilonem, Ferdinand Runk, 1804 (Ehrlich, 2017)

Výslednou podobu dostal zámecký areál a krajina v širokém okolí při novogotické přestavbě zámku, která probíhala mezi lety 1840 až 1871 v době knížete Jana Adolfa II. ze Schwarzenbergu (1799-1888) a jeho manželky Eleonory (1812-1873) (Pavlátová a Ehrlich, 2004) viz příloha 4-6. Vlastnímu procesu rozsáhlých krajinných a parkových úprav předcházely kromě možnosti studia odborné literatury (anglických, německých i francouzských autorů) a inspirace v romantických historických románech Waltera Scota, zejména osobní zkušenosti manželů z cest do Británie. Již v roce 1825 pobýval kníže v Británii několik měsíců, během kterých navštívil anglický i skotský venkov a spatřil tak tvorbu významných zahradních architektů a krajinářů, kterými byli William Kent, Lancelot 'Capability' Brown a Humphry Repton (Pavlátová, 2017). Zavítal na zámek Stowe s jednou z prvních krajinářských zahrad, na níž spolupracovali Brown s Kentem. Navštívil také další parky a úpravy krajiny v okolí šlechtických sídel, jež navrhoval Brown, například romantický středověký hrad Warwick, zámek Chatsworth či středověké sídlo Alnwick. Mladý kníže si však nejvíce zamiloval skotskou krajinu s jezery, lesy, skalními útvary a vodopády (Ehrlich, 2017).

Další cestu uskutečnil v roce 1838 v doprovodu své manželky Eleonory. Navštívili místa, která kníže viděl již v roce 1825, ale také mnoho dalších. Nejdůležitější však bylo pozvání královny na zámek Windsor, který se později stal vzorem pro novogotickou přestavbu zámku Hluboká. Druhou cestu do Británie kníže očividně podnikl již se záměrem zbudovat v Česku elegantní venkovské sídlo podle anglických předloh. Nedlouho po návratu z Británie přistoupili manželé k novogotické

přestavbě zámku. Hluboká byla pro tento záměr vybrána z důvodu vhodného umístění v krajině, a také kvůli dochovanému středověkému jádru zámku s členitým půdorysem a gotickou kaplí (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Samotná přestavba započala roku 1841 podle návrhu vídeňského architekta Franze Beera. Postupovalo se celkem rychle, stará stavba byla z větší části zbourána, zachovala se jen Eleonořina věž, část kaple a suterénu. Podle vzoru anglického královského sídla dostala Hluboká podobně utvářené fasády a průčelí ve vstupní severozápadní části. To bylo navrženo s půdorysem ve tvaru písmene v (David a Soukup, 2013). V letech 1845-1848 byla před zámkem vybudována novogotická zimní jízdárna, jenž se v následujících letech 1853-1854 propojila se zámkem zimní zahradou. Přestavbu zámku dočasně pozastavila výstavba dvou významných dominant v podhradí, která souvisela se záměrem knížete proměnit Hlubokou na rezidenční místo. Nechal zde postavit kostel sv. Jana Nepomuckého (1844-1847) a současně dům pro úředníky panství (1843-1846) (Pavlátová, 2017). Na místě starších budov v předhradí byl v letech 1862-1863 vybudován zámeček Stöckel (Štekl) s byty úředníků a zámeckého lékaře. Počátkem 60. let byla kolem zámku postavena zídka s cimbuřím a následně byl v letech 1867-1868 exteriér na jihovýchodní straně zámku stylově dotvářen patrovou železnou verandou u oranžerie. Poslední kámen přestavby zámku byl osazen roku 1871 viz obrázek č. 4.7 a příloha č. 8 (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Obrázek 4.7: Detail uspořádání parteru zámku Hluboká krátce po výsadbě, po polovině 19. století (Ehrlich, 2017)

Přestavbu zámku doplňovaly ušlechtilé krajinářské úpravy ve stylu okrasného statku, tzv. ferme ornée. Jednalo se o okolí dvora Vondrov v roce 1844 a dále o park na Podskalské a Poříčské louce v roce 1848. V kompozici těchto dvou parků se plně uplatňují principy tvorby významného německého krajináře knížete Hermanna Pücklera, kterými jsou jednoduchost a stylová čistota parkové kompozice, respektování místního reliéfu, důraz na použití místních a zdomácnělých dřevin a využití nedalekých krajinných dominant v parkových pohledech a zejména průhledech. Mezi místní dominanty patřily zejména novogotický zámek a panorama města s novými stavbami úřednického domu a kostela sv. Jana Nepomuckého. Do kompozice byly také zařazeny vzdálené krajinné dominanty, jinak řečeno vypůjčené krajiny, kterými byli zámek Ohrada (1708-1715) a o něco déle kostel sv. Petra a Pavla v Hosíně (1898-1902).

V 50. letech 19. století (přesněji před 1851-1864) přišel čas na vybudování nynějšího promenádního zámeckého parku na návrší mezi zámkem a Holým vrchem, s rozlohou 58 ha. Jeho koncept byl založen na výhledech z návrší do parkově upravené široké krajiny, lemované pohořími Šumavy a Blanského lesa. Pozoruhodné je dodnes částečně dochované bohaté složení okrasných dřevin (Ehrlich, 2017). Zámecký park byl založen na přilehlých polích, ohraničených a předělených alejemi. Jejich pozůstatkem je dnes pouze lípa u cesty pod smrkovým rondelem, která pochází z doby před polovinou 19. století (Pavlátová et al., 2012).

„Styl, kterým byl nový park proveden, nazývá se Pürchlerovým a charakteristickou známkou jeho je, že celek prováděn byl ve velkém měřítku, upravuje parkově celou okolní krajinu, která tím nabyla nebývalé krásy přírodní.“

Úpravy terénu byly velice nákladné zejména jeho vyrovnání rozsáhlými navážkami. Tyto práce řídil nejprve zahradník Gervasius Immelin a v letech následujících (1851-1854) byl vedením úprav pověřen Theodor Rehder. Za jeho působení bylo roku 1851 v zámeckém parku vysazeno téměř 11 600 stromů a více než dva tisíce keřů. Sazenice byly dovezeny z ostatních Schwarzenberských panství, například z Lovosic javor babyka (*Acer campestre*), z Mělníka sedm druhů dubů, z Třeboně akáty (*Robinia pseudoacacia*), stříbrné a pyramidální topoly (*Populus alba*; *Populus pyramidalis*). Dále v roce 1844 byl objednan saracénský topol, roku 1848 morušovník (*Morus*), ptačí zob (*Ligustrum vulgare*), ořešák černý (*Juglans nigra*) a líska turecká (*Corylus colurna*) (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Krajinářský park vynikal širokým sortimentem exotických dřevin, jak dokládá soupis druhů domácích a exotických stromů a keřů pěstovaných v okrasných školkách a v parcích zámku Hluboká, který byl pořízen v roce 1854 zahradníkem Rudolfem Wáchou. Podle něho byl na Hluboké pěstován bohatý sortiment domácích a exotických dřevin, zahrnující více než 300 druhů. V soupisu rostlin je dále uvedeno, že bylo v roce 1854 přichystáno k výsadbě téměř devatenáct tisíc sazenic. V letech 1854-1864 byl park utvářen a dokončen pod vedením knížecího vrchního zahradníka R. Wáchy, který byl povolán ze zámecké zahrady v Děčíně (Pavlátová, 2017). V roce 1856 nechal v zámeckém parku vysadit 2264 kusů exotů. Wácha čerpal z bohatých zkušeností, získaných při studijních cestách v tuzemsku i cizině, které uskutečnil na přání knížete Jana Adolfa II. V následujících letech pokračovala bohatá introdukce okrasných dřevin. Důkazem je například katalog z roku 1865, uvádějící několik set druhů a odrůd domácích a introdukovaných dřevin (Pavlátová a Ehrlich, 2004). Do dvorské zahrady na Hluboké byl přijat nový zahradník Jan Topka, který s Wáchou pracoval na systému dendrologických sbírek. Od 90. let až do roku 1909 byl vedoucím knížecího zahradnictví. Ve 20. letech 20. století působil na Hluboké zahradník Vojtěch Mareš.

Během poslední novogotické přestavby byl také na pahorku před zámkem na základech zbourané bašty vybudován věžový vodojem a vedle něj byla ve skále vysekána nádrž jako rezervoár přebytku vody. Jedná se o jedinou zděnou stavbou uvnitř zámeckého parku, která se dnes používá např. k zásobování fontán v okolí zámku a jezírka uprostřed parku. To bylo vybudováno až ke konci hlavního období zakládání parku v místě, kde dříve stála budova ptáčnice. Jezírko, zrcadlíci porosty stromů a umělá skaliska na břehu, bylo doplněno o dřevěnou lávku vedoucí od břehu na ostrůvek (Pavlátová et al., 2012).

V roce 1930 při oslavě 70. narozenin knížete Jana Nepomuka II. byl zámek slavnostně osvětlen. O deset let později byl Schwarzenbergům zámek zabaven gestapem, v roce 1945 přešel do národní správy, a nakonec se o pět let později stal majetkem československého státu. Zámecká jízdárna byla nedlouho poté přestavěna a v jejím prostoru sídlí od roku 1956 Alšova jihočeská galerie (Tříška et al., 1986). V 70. letech 20. století byly dle projektu Ivo Hofmanna obnoveny parterové úpravy kolem zámku. Parter u vstupu (Horní zahrada) byl vytvořen podle dokumentace z konce 19. století. Na začátku 80. let byl na severním konci krajinářského parku

vystavěn areál základní školy. Postupná obnova zámeckého parku se řídí studií Věry Hrubé z roku 1990 (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

V roce 1997 proběhla oprava a opětovné napuštění jezírka uprostřed zámeckého parku, které bylo od poloviny 20. století bez vody. Následně byla podle historické fotografie obnovena i dřevěná lávka vedoucí na ostrůvek (Pavlátová et al., 2012). Vyhlídka u louky nad hřbitovem je od roku 1999 obestavěna cihelnou zídkou a opatřena popisem výhledu. Koncem 90. let proběhla instalace úchvatného slavnostního osvětlení zámku a Horní i Dolní zahrady (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Ušlechtilý koncept krajinných úprav na Hluboké vykazuje vzájemnou úzkou provázanost mezi zámeckým areálem a okolní krajinou. Vysoce esteticky utvářená plocha okrasného statku, dobře přehledná z četných vyhlídek v zámeckém parku, která zahrnovala také alejemi dělené pozemky v okolí dvora Vondrov a skromný park u zámku Ohrada, zaujímá více než 800 ha. V polovině 19. století tak vznikl na Hluboké výjimečně cenný krajinářský areál jednotného stylového výrazu, charakteristický pro období romantismu. Hlubocká vědomě utvářená krajina patří spolu s krajinářskými úpravami Lednicko-Valtického areálu k nejvýznamnějším příkladům tvorby zahradního umění 19. století v Čechách a na Moravě.

4.2 Aktuální stav zámeckého parku

Obec Hluboká nad Vltavou většina z nás jednoznačně ztotožňuje se zdejším zámkem, který má naprosto nezaměnitelnou podobu. Zdejší zámecký park se do širšího povědomí zapsal až v dubnu roku 2013, kdy byla uvedena do provozu naučná stezka zámeckým parkem. Připravilo ji českobudějovické pracoviště Národního památkového ústavu na podnět Správy státního zámku Hluboká v součinnosti s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky. Naučná stezka s deseti panely pojednává o zajímavostech z historie a současnosti zámeckého areálu.

Pro popis aktuálního stavu je důležitá inventarizace dřevin, která byla provedena v blízkém okolí zámku. Každý hodnocený jedinec je v tabulce inventarizace i na situační mapě uváděn pod jedním konkrétním pořadovým číslem viz tabulka č. 4.2 a příloha č. 9. Názvosloví taxonu je uvedeno vždy nejprve pod vědeckým názvem a následně pod českým názvem. Typ vegetačního prvku je v tabulce označován písmennou zkratkou za lomítkem po názvu taxonu (S-samostatný strom). Dimenze kmene je uváděna jako obvod kmene v cm. Zdravotní stav stromu popisuje jedince z hlediska jeho mechanického poškození či narušení. Stupeň hodnocení zdravotního

stavu je určen na základě souhrnného vyhodnocení těchto projevů stromu a jejich souběhu. Poznámka upřesňuje údaje o stavu daného jednotlivce. Poslední je potřebné opatření, kde je většinou navržen udržovací řez. Součástí inventarizace je i fotodokumentace každého hodnoceného jedince viz příloha č. 10-40.

Tabulka 4.2: Inventarizace dřevin (Vlastní)

Pořadové číslo	Název taxonu / Typ vegetačního prvku	Obvod kmene [cm]	Zdravotní stav	Poznámka	Opatření
1	<i>Liriodendron tulipifera</i> (liliovník tulipánokvětý) / S	280	1		Bez zásahu
2	<i>Quercus petraea</i> var <i>Mespilifolia</i> (dub zimní mišpulolistý) / S	425	2	prasklina na kmeni, prosychá	Udržovací řez
3	<i>Ginkgo biloba</i> (jinan dvoulaločný) / S	350	1		Bez zásahu
4	<i>Platanus hispanica</i> (platan javorolistý) / S	920	3	rozsáhlejší dutina	Udržovací řez
5	<i>Ginkgo biloba</i> (jinan dvoulaločný) / S	374	1		Bez zásahu
6	<i>Picea bicolor</i> (smrk dvoubarvý) / S	274	2	velké množství mechu a lišejníku	Tvarovací řez
7	<i>Fraxinus excelsior</i> <i>Pendula</i> (jasan ztepilý) / S	176	3	rozsáhlejší dutina	Udržovací řez
8	<i>Thuja plicata</i> (zerav obrovský) / S	415	2	prasklina na kmeni	Udržovací řez
9	<i>Carya ovata</i> (ořechovec vejčitý) / S	197	2	tvorba dutin	Udržovací řez
10	<i>Taxus baccata</i> (tis červený) / S	264	1	uschlé větve v koruně (do 50 mm)	Udržovací řez
11	<i>Tsuga canadensis</i> (jedlovec kanadský) / S	298	1		Bez zásahu
12	<i>Catalpa bignonioides</i> (katalpa obecná) / S	131	1		Bez zásahu
13	<i>Cladrastis kentukea</i> (křehovětvec žlutý) / S	84, 77, 104, 187	2	velké množství mechu, tvorba dutin	Udržovací řez

14	<i>Ulmus laevis Pallas</i> (jilm vaz) / S	410	2	prasklina na kmeni, tvorba dutin	Udržovací řez
15	<i>Paulownia tomentosa</i> (pavlovnice plstnatá) / S	155	2	uschlé větve v koruně (nad 50 mm)	Tvarovací řez
16	<i>Gymnocladus dioicus</i> (nahovětvec kanadský) / S	268	2	tvorba dutin	Udržovací řez
17	<i>Picea abies</i> (smrk ztepilý) / S	279	1		Bez zásahu
18	<i>Acer platanoides</i> (javor mléč) / S	236	1		Bez zásahu
19	<i>Carpinus betulus</i> (habr obecný) / S	214, 51, 64	2	tvorba dutin	Udržovací řez
20	<i>Acer pseudoplatanus</i> (javor klen) / S	288	3	rozsáhlejší dutiny, infekce dřevními houbami	Udržovací řez
21	<i>Castanea sativa</i> (kaštanovník jedlý) / S	274	1		Bez zásahu
22	<i>Castanea sativa</i> (kaštanovník jedlý) / S	187, 135	1		Bez zásahu
23	<i>Gymnocladus dioicus</i> (nahovětvec kanadský) / S	134	1	výskyt mechu a lišejníku	Bez zásahu
24	<i>Quercus robur</i> (dub letní) / S	415	2	přítomnost silných suchých větví	Udržovací řez
25	<i>Tilia cordata</i> (lípa malolistá) / S	300	2	uschlé větve v koruně (nad 50 mm)	Tvarovací řez
26	<i>Quercus robur</i> (dub letní) / S	411	1		Bez zásahu
27	<i>Fagus sylvatica</i> (buk lesní) / S	392	3	prasklina na kmeni, mechanická poškození kmene	Udržovací řez
28	<i>Fagus sylvatica</i> (buk lesní) / S	390	3	poškození a trhliny na kmeni, prosychá	Udržovací řez
29	<i>Fagus sylvatica</i> (buk lesní) / S	305	3	tvorba dutin, uschlé větve	Tvarovací řez

				v koruně (nad 50 mm)	
30	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (douglaska tisolistá) / S	298	2	přítomnost rakovinných útvarů	Udržovací řez
31	<i>Acer saccharinum</i> (javor stříbrný) / S	320	2	infekce dřevními houbami	Udržovací řez

Nejbližší okolí zámku je upraveno v podobě pravidelných parterů na dvou terasách, které nesou název Horní a Dolní zahrada. Obě zahrady mají jednotnou historizující úpravu provedenou podle projektu Ivo Hofmanna ze 70. letech 20. století. Novobarokní parter před vstupem do zámku byl upraven podle dokumentace z konce 19. století. Severně od zámku na Horní zahradu navazuje krajinářský park. V okolí zámku i zbývajícím prostoru parku se nachází dendrologicky hodnotná sbírka introdukovaných dřevin.

Hlavní přístupová cesta pro pěší návštěvníky začíná téměř v centru města a stoupá podél zámeckého krajinářského parku až k budově Štekl. Již při výstupu po této cestě, lemované zdí s cimbuřím, je k dispozici krásný výhled na Podskalskou louku a zámek Ohrada. Nad cestou na okraji krajinářského parku stojí dvě výklenkové kapličky sv. Antonína a P. Marie. Další přístupová cesta, která je méně známá, vede z města kolem bývalého Úřednického domu a dále svahem pod Dolní zahradou. Z této cesty se dá sejít na terasu s balustrádou v podzámčí, s výhledem do údolí řeky Vltavy. Poslední možností je projít krajinářským parkem až k zámku po jedné z mnoha cest.

Dolní zahrada, na nižší terénní úrovni, obklopuje budovu zámku ze tří stran. Hlavní vstup na severozápadní straně zahrady u budovy hotelu Štekl vede hustě porostlým křížovým loubím. Plocha zahrady má pravidelnou dispozici, travnatá pole ohraničují ornamentální lemovky a obohacují koule ze zimostrázu vždyzeleného. Sokl fasády zámku je místy schován skupinou keřů, které na severní straně doplňuje kruhový bazén s vodotryskem. Ten je známý z české pohádky tím, že do něj spadla pyšná princezna Krasomila. Dnes však není zdoben růžemi ani jinými květinami, jeho okolní prostor je zcela prázdný.

V jižním průčelí zámku s patrovou litinovou verandou se v přízemí nachází prostor bývalé oranžérie, který je od roku 2003 využíván jako obřadní síň. Osa průčelí, protínající velký bazén ve tvaru kvadrilobu (čtyřlístku), procházející mezi zeravem

obrovským (*Thuja plicata*) a smrkem dvoubarvým (*Picea bicolor*), který svými větvemi zasahuje do nevzhledné cesty, končí u vyhlídky nad Podskalskou loukou. Ta je opatřena jednoduchým železným a již zkorodovaným zábradlím, které současně se zarostlou cestou narušuje vzhled výhledového místa. Velkolepé panorama krajinářské kompozice Podskalské louky, doplněné alejemi, loukami a rybníky v nivě řeky Vltavy a v okolí loveckého zámku Ohrada, je zleva ohraničeno zalesněným Hosínským hřbetem a kostelem sv. Petra a Pavla. Za siluetou blízkého města České Budějovice je výhled uzavřen dalekým masivem Blanského lesa s dominantou hory Klet'.

Prostor Dolní zahrady je z dendrologického hlediska velice zajímavý. Rostou zde solitérní stromy značného stáří a mohutného vzrůstu. Převážně se jedná o introdukované druhy dřevin jako je liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*), jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*), dub zimní mišpulolistý (*Quercus petraea* var *mespilifolia*), kaštanovník jedlý (*Castanea sativa*), platan javorolistý (*Platanus hispanica*), nahovětvec kanadský (*Gymnocladus dioicus*), křehovětvec žlutý (*Cladrastis kentukea*), ořechovec vejčitý (*Carya ovata*), smrk dvoubarvý (*Picea bicolor*), zerav obrovský (*Thuja plicata*), jedlovec kanadský (*Tsuga canadensis*). Z domácích dřevin jde například o vzrostlý jilm vaz (*Ulmus laevis*) a mohutný letitý tis červený (*Taxus baccata*). Zahradu z vnější strany lemuje smíšený živý plot, vedoucí po hraně terasy. Plot je tvořen například dřínem obecným (*Cornus mas*) a pámelníkem bílým (*Symphoricarpos albus*). Svažující se terén za živým plotem pokrývá zapojený porost, který je přerušen vyhlídkovými okny neboli výhledy do parkově upravené Podskalské louky.

Horní zahrada se nachází na sever od zámku přímo před jeho vstupem. Na východní straně je vymezena budovou zimní jízdárny, kterou se zámkem spojuje litinová konstrukce zimní zahrady, jenž podtrhuje reprezentační charakter Horní zahrady. Jižní a západní okraj zahrady přiléhá k parapetní zídce s cimbuřím, končící u vchodu od hlavní přístupové cesty. Na zahradě se rozprostírá pravidelný novobarokní parter s ornamenty ze zimostrázu vždyzeleného, doplněnými výsadbou růží (*Rosa*), a záhony letniček. Plocha parteru před cimbuřím je vyplněna pestrými trvalkovými záhony. Na severní straně je zahrada uzavřena dvouramenným schodištěm s novogotickou kašnou, ukrytou pod mohutnými vzrostlými buky lesními (*Fagus sylvatica*).

Dále na tento severní okraj navazuje krajinářský park, protkaný sítí kočárových a promenádních cest. V plynulých křivkách prostupují cesty přírodě blízkými scenériemi, tvořenými porosty domácích dřevin a loukami se solitérami a skupinami solitér. Mezi domácí dřeviny patří například lípa malolistá (*Tilia cordata*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), dub letní (*Quercus robur*), dub zimní (*Quercus petraea*), jilm horský (*Ulmus glabra*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mlč (*Acer platanoides*), smrk ztepilý (*Picea abies*), modřín opadavý (*Larix decidua*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*). Exotické druhy dřevin jsou využity jen pro obohacení partií decentními barevnými a tvarovými kontrasty. Park spoléhá pouze na přírodní dominanty a vzdálené vypůjčené krajiny, kterými jsou výhledy na rozlehlou hladinu Munickeho rybníka s loveckým zámek Ohrada, dvůr Vondrov s přilehlou sítí alejí, siluetu Šumavy i Blanského lesa a průhledy parkem do blízké obory. Hlavní kočárová cesta, procházející celým parkem, směřuje od zámku po vrstevnici na sever. Na pravé straně se otevírají pohledy do parkové louky s jezírkem a výhledy z parku na lesnaté svahy obory. Jezírko bylo dříve doplněno o lávku, která se bohužel nedochovala. Dnes jsou patrné pouze dřevěné základy na břehu jezírka i ostrůvku.

Dále cesta pokračuje na velkou louku se solitérními stromy na západním okraji parku a vede nad ostrým zlomem terénu s velkolepými panoramatickými výhledy do parkově upravené krajiny. Hlavní vyhlídkové místo je zabezpečeno cihelnou parapetní zídkou, na které je umístěna deska s popisem výhledu. Cesta dále prochází souvislým porostem buků lesních (*Fagus sylvatica*) neboli bučinou v blízkosti hřbitova, kde se otevírá do další rozsáhlé louky s mohutnými solitérami a výrazným akcentem tmavého smrkového rondelu přímo uprostřed louky. Z důvodu špatného zdravotního stavu mnoha jedinců v bučině se v současné době jedná o vhodných technologiích pěstební opatření. Na severovýchodním okraji parku upoutá pozornost skupina dubů bahenních (*Quercus palustris*) vpravo od cesty. Poslední úsek kočárové cesty s dalekými výhledy do krajiny směrem k Municím a Zlivi je přerušen areálem základní školy.

Ve středu parku na východ od jezírka se nedaleko hlavní cesty nachází místo pro soukromou meditaci s výklenkovou kaplí P. Marie a klekátkem. Podle obrazu od Karla Zenkera, který uvádí Ourodová-Hronková a Drozda (2017) se tato kaple dříve nacházela v Dolní zahradě u zámecké kaple. V parku se nachází pouze jedna zděná stavba, kterou představuje novogoticky upravený užitkový objekt vodárny s rezervoárem na vyhlídkovém návrší před zámek.

Po východním svahu, mimo hlavní parkový prostor, vede zpevněná příjezdová cesta k zámku. Naproti ústí této cesty na severovýchodním okraji parku se nachází renesanční kamenná sloupová boží muka (Marradasův sloup). Na západě je park zakončen původním hlubokým hřbitovem, který navazuje na městskou zástavbu. Je zde pohřbeno mnoho knížecích úředníků a zaměstnanců včetně zahradníka Rudolfa Wáchy.

4.3 Návrh revitalizace

V rámci zpracování návrhové části proběhly v území opakovaně terénní průzkumy, při kterých byla pořízena potřebná fotodokumentace. Mapa s lokalizací návrhů revitalizace je obsažena v příloze č. 41. Také byly vytvořeny historické mapy a mapa aktuálního stavu viz přílohy č. 42-44 a graf viz příloha č. 72.

4.3.1 Dolní zahrada

V prostoru Dolní zahrady se nachází stromy umístěné ve vhodné vzdálenosti od sebe. Většina z nich vyžaduje pouze udržovací řez. Zdravotní stav těchto solitérních stromů je hodnocen v tabulce inventarizace č. 4.2. Vyskytující se poškození stromů je způsobené jejich stářím. Keře v této části parku netrpí na pohled žádnými viditelnými chorobami.

Základní typy řezu stromů se dělí na čtyři druhy. Zakládací řez se používá pro zakládání korun stromů ve školkách. Ve zvláštních případech se může realizovat i na konečném stanovišti. Ve spojení s mladými stromky se provádí k vytvoření stability koruny stromu (Hurych, 2011).

Udržovací řez se provádí většinou jednorázově, ale i opakovaně. Jde o zásah, který v podstatě neovlivňuje vlastnosti růstu stromů.

Tvarovací řez přímo ovlivňuje růst stromů. Jedná se o řez, na kterém si stromy budují závislost. Při následné absenci řezu může nastat značné zkrácení života stromu (Hamata, 2014).

Redukční řez není běžně v praxi používán. Provádí se především u listnatých stromů se slabými kořeny za účelem zmenšení nebo úprava nepravidelné koruny stromu (Hurych, 2011).

Vybavení parku není v nejlepším stavu. V blízkosti vstupu do Dolní zahrady se nachází odpočinkový prostor s lavičkami, které již nejsou v dobrém stavu viz příloha č. 45. Také je zde umístěn odpadkový koš, který je funkční, ale typem se liší od odpadového koše v horní zahradě. Další lavičky jsou umístěné u bazénu ve tvaru

kvadrilobu, a také u vyhlídky viz příloha č. 46. Lavičky jsou dvou různých druhů, což vypadá nejednotvárně. Všechny lavičky navrhuji kvůli jejich špatnému stavu a rozdílným typům odstranit a nahradit novými stejného typu. Jde o dřevěnou lavičku s litinovou konstrukcí a barokními prvky viz příloha č., o výšce 73 cm, šířce 150 cm a hloubce 42 cm viz příloha č. 49. Laviček bude umístěno celkem šest. Dvě u vstupu, tři u bazénu ve tvaru kvadrilobu a jedna u vyhlídky. Dále navrhuji odstranit výše zmíněný odpadkový koš a nahradit ho novým, který se více hodí k nově instalovaným lavičkám. Jde o odpadkový koš s kovovou konstrukcí, obloženou dřevem viz příloha č. 47, o výšce 81 cm a průměru 40 cm. Tento typ lavičky a odpadkového koše bude použit v celém zámeckém areálu.

Vedle odpočinkového prostoru je umístěn kruhový bazén obehnaný cestou. Jeho okolní prostor je zcela prázdný viz příloha č. 48. Díky nedostatku trvalek je park ochuzen o pravidelný přínos barev při kvetení těchto vytrvalých rostlin. Navrhuji proto kolem bazénu vytvořit 1 m široký záhon, ohraničený obrubníkem. Záhon se skládá ze zvonku lžičkolistého (*Campanula cochleariifolia* 'Bavaria White') a zvonku broskvolistého (*Campanula persicifolia* 'Grandiflora').

Zvonek lžičkolistý je velmi odolný, nenáročný a dosahuje výšky do 20 cm. Na květních stvolech vyrůstají po desítkách jemné, zvonkovité květy okouzlující bílé barvy. Kvete od června do září (www.zahradnictvi-flos.cz). **Zvonek broskvolistý** dosahuje výšky do 60 cm. Má malé nároky na úrodnost půdy, dočasně snáší i sucho a kvete fialovorůžovou barvou od června do srpna (Böhm, 1988).

Také okolo bazénu ve tvaru kvadrilobu navrhuji vytvořit čtyři květinové záhony, ohraničené obrubníkem. Navrhuji zde vysadit begónii stálokvětou (*Begonia semperflorens* 'Brazil White') a nestařec americký (*Ageratum houstonianum* 'Ariella Blue'), jenž zdobí malé kruhové záhony v Dolní zahradě viz příloha č. 50.

Krásná košatá **begónie stálokvětá** upoutá pozornost bohatou násadou čistě bílých květů. Vytrvalé křehce dužnaté rostliny pocházející z Brazílie se v chladnějším území střední Evropy pěstují jako letničky. Tato ledovka s voskově lesklými jasně zelenými listy je typická pravidelným a dobře rozvětveným růstem. Celistvý trs nakvétá velmi raně a kvetení zachovávat až do příchodu prvních mrazů. **Nestařec americký** je zajímavý krásnými, poměrně velkými fialovomodrými květy. Jde o hustě rostoucí, vzpřímenou rostlinu se značnou odolností proti vlivům počasí. Tvoří kvetoucí „bochánky“, které vytrvale kvetou od května až do září. Nízký celkový vzrůst

stanovuje využití jako vzpřímenou letničku do nádob na jižní, jihovýchodní či západní stranu či rostlinu vhodnou na obruby záhonků (www.zahradnictvi-flos.cz).

V centrální části se nachází již zmíněná vyhlídka nad Podskalskou loukou, opatřena jednoduchým železným a již zkorodovaným zábradlím, které narušuje celkový vzhled vyhlídkového místa a díky nevhodnému umístění je také nefunkční viz příloha č. 51. Navrhuji zábradlí odstranit a nahradit ho novým z litiny viz příloha č. 52. Z tohoto materiálu je vytvořena i patrová veranda v jižním průčelí zámku a zimní zahrada před zámkem. Díky výběru stejného materiálu bude vytvořen jednotný vzhled.

Přímo za vyhlídkovým místem roste smrk dvoubarvý, který svými větvemi zasahuje do cesty, dělíci dva zatravněné prostory parteru. V místě, kde je cesta rozdělená větvemi je také zarostlá trávou a mechem viz příloha č. 53. Navrhuji provést tvarovací řez smrku dvoubarvého a odstranění porostu z cesty.

V zadní části parku u zámecké kaple se dříve nacházelo místo pro soukromou meditaci s výklenkovou kaplí P. Marie a klekátkem. To však bylo přesunuto na východní okraj krajinářského parku. Navrhuji výstavbu výklenkové kaple podle obrazu od Karla Zenkera z poloviny 19. století, který uvádí Ourodová-Hronková a Drozda (2017) viz příloha č. 54. Kaple je umístěna mezi tisem červeným a jedlovcem kanadským viz příloha č. 55.

4.3.2 Horní zahrada

Péči o zeleň je v této části parku zjevně věnována náležitá pozornost. Nachází se zde několik solitérních stromů v dobrém zdravotním stavu, kromě tří mohutných vzrostlých buků lesních nad dvouramenným schodištěm s novogotickou kašnou na severní straně. Zdravotní stav solitérních stromů je hodnocen v tabulce inventarizace č. 4.2. Podle informací, poskytnutých hlavní zahradnicí hlubockého zámku, budou buky lesní nahrazeny mladými jedinci stejného druhu.

Nechybí zde ani záhony letniček a ornamenty ze zimostrázu vždyzeleného, doplněné výsadbou růží viz příloha č. 56. Jediné, co zde navrhuji změnit jsou lavičky a odpadkové koše pod novogotickou kašnou viz příloha č. a č 57. Všechny lavičky a odpadkové koše navrhuji kvůli sjednocení stejného typu v celém areálu odstranit a nahradit novými. Jde o dřevěné lavičky s litinovou konstrukcí a barokními prvky. Odpadkový koš je nahrazen novým, který se více hodí k nově instalovaným lavičkám. Jde o odpadkový koš s kovovou konstrukcí, obloženou dřevem. Jsou zde umístěny celkem čtyři lavičky a dva odpadkové koše. Stejný typ je použit v celém areálu.

Podél hlavní cesty před zámek se nachází několik laviček v bílé barvě. Ty navrhuji z důvodu dobrého stavu a zejména pro vhodně zvolenou barvu a styl v této části parku jako výjimku zanechat viz příloha č. 58.

4.3.3 Krajinářský park

Krajinářský park je pravidelně udržován, ale během jednoho roku je možné vysadit pouze určité množství dřevin. Zejména kvůli časovému vytížení při péči o mladé vysazené jedince. Stromy, které je potřeba z důvodu špatného zdravotního stavu nebo stáří odstranit, jsou tedy nahrazeny novými jedinci. Většinou se jedná o solitéry a pokud to jde je dosazen stejný druh dřevin. Jedná se o mladé stromy, které jsou z odebraných "roubů" ze stromů původních, rostoucích v krajinářském parku. Některé nově vysazené stromy pochází i z Průhonic. Podle informací poskytnutých hlavní zahradnicí hlubockého zámku zde bylo za posledních deset let vysazeno 76 stromů viz tabulka č. 4.3 a příloha č. 71.

Tabulka 4.3: Výsadba dřevin 2011-2020 (Vlastní)

Rok výsadby	Název taxonu	Množství	Poznámka
2011	<i>Quercus frainetto</i> (dub balkánský)	2	soliterní strom
2011	<i>Pinus strobus</i> (borovice vejmutovka)	3	soliterní strom
2011	<i>Robinia pseudoacacia</i> (trnovník akát)	1	soliterní strom
2011	<i>Koelreuteria paniculata</i> (svitel latnatý)	1	soliterní strom
2013	<i>Larix decidua</i> (modřín opadavý)	2	soliterní strom
2013	<i>Tilia cordata</i> (lípa malolistá)	2	soliterní strom
2013	<i>Acer saccharinum</i> (javor stříbrný)	1	soliterní strom
2013	<i>Acer platanoides</i> (javor mléč)	2	soliterní strom
2015	<i>Quercus robur 'Fastigiata'</i> (dub letní)	3	soliterní strom
2015	<i>Tilia cordata</i> (lípa malolistá)	3	soliterní strom
2015	<i>Aesculus glabra</i> (jírovec lysý)	1	soliterní strom
2015	<i>Tilia europaea</i> (lípa obecná)	2	soliterní strom
2018	<i>Larix decidua</i> (modřín opadavý)	8	vysazeno jako náhrada za kácení / kůrovec
2018	<i>Abies alba</i> (jedle bělokora)	8	vysazeno jako náhrada za kácení / kůrovec
2018	<i>Picea abies</i> (smrk ztepilý)	24	vysazeno jako náhrada za kácení / kůrovec
2019	<i>Pinus strobus</i> (borovice vejmutovka)	3	dosadba jehličnatých stromů
2019	<i>Pinus wallichiana</i> (borovice himálajská)	1	dosadba jehličnatých stromů
2019	<i>Pseudotsuga menziesii</i> (douglaska tisolistá)	2	dosadba jehličnatých stromů
2019	<i>Abies veitchii</i> (jedle veitchova)	1	dosadba jehličnatých stromů
2019	<i>Picea orientalis</i> (smrk východní)	1	dosadba jehličnatých stromů

2020	<i>Castanea sativa</i> (kaštanovník setý)	1	soliterní strom
2020	<i>Picea bicolor</i> (smrk dvoubarvý)	2	soliterní strom
2020	<i>Tilia europaea</i> (lípa obecná)	2	soliterní strom

V blízkosti hřbitova se rozprostírá souvislý porost buků lesních neboli bučina, kde se nachází mnoho jedinců ve špatném zdravotním stavu viz příloha č. 59. Z tohoto důvodu se již nějakou dobu jedná o vhodných technologiích pěstebního opatření, které by zde měly být provedeny.

Jedná se o stromy s věkovou skladbou od několika desítek let až po mohutné stromy se stářím okolo 200 let. Stromy v bučině značně prosychají a dochází k jejich odumírání. Některé stromy jsou mechanicky poškozené, a to i poměrně ve velké výšce v koruně. Při mechanickém poškození stromu často dochází k napadení stromu dřevokaznými houbami.

Odumírání stromů může být způsobeno poměrně hustou výsadbou, která neumožňuje stromům dostatečně vyvinout korunu a dochází k nepoměru mezi kořeny a listovou plochou. Části stromu, které strom nestačí vyživovat, odumírají a dochází k napadení patogeny a k lámání a vylamování větví. Tento jev lze pozorovat v bukových lesích ve stinných místech.

Ke kácení proto navrhuji buky silně proschlé, poškozené a napadené patogeny, ale také náletové dřeviny. Díky tomu bude porost obnoven podle požadavků dřeviny na stanoviště, tak aby byl polostinný.

Buk lesní je strom dosahující velkých rozměrů, s rovným válcovitým kmenem a většinou s hladkou, tenkou šedou kůrou. Koruna bývá u volně rostoucích exemplářů kulovitá, v porostu metlovitá. Buk dosahuje výšek kolem 35 m a průměru kmene 1,5 m. Dožívá se maximálně věku 200–400 let. Kmen je většinou vysoko do koruny průběžný a větve odstávají v ostrém úhlu. Daří se mu na slunném a polostinném stanovišti (Úradníček a Chmelař, 1995).

V parku nalezneme několik vyhlídkových míst. Na západním okraji parku, nad ostrým zlomem terénu leží hlavní vyhlídka s velkolepými panoramatickými výhledy do parkově upravené krajiny. Vyhlídkové místo je hezky upraveno a zabezpečeno cihelnou parapetní zídkou, na které je umístěna deska s popisem výhledu viz příloha č. 61. Navrhuji zde pouze odstranit odpadkový koš a nahradit ho novým typem, použitým v celém zámeckém areálu. V blízkosti této vyhlídky se nachází další vyhlídkové místo, které je velice zanedbané. Výhled není zabezpečený, je značně zarostlý a dřevěná lavička je ve špatném stavu. Vlivem klimatických podmínek a času

se dřevo pomalu rozpadá viz příloha č. 60. Ve stejném stavu je i vyhlídka nad budovou hotelu Štekl viz příloha č. 62. Navrhuji obě místa zabezpečit cihelnou parapetní zídkou, použitou u hlavní vyhlídky. Dále odstranit dřeviny, které brání výhledu a umístit jednu lavičku a odpadkový koš na obě místa. Jde o typ lavičky a odpadkového koše, použitý v celém areálu.

Další dvě lavičky budou umístěny nad rozsáhlou loukou s mohutnými solitérami a výrazným akcentem tmavého smrkového rondelu viz příloha č. 67. Také nad loukou s jezírkem a výhledy na lesnaté svahy obory viz příloha č. 66. Nahradí zde staré lavičky a na obě místa je umístěn i nový odpadkový koš.

Hlavní vyhlídka leží u velké prostorné louky se solitérními stromy viz příloha č. 68. Navrhuji zde umístit altán s dřevěnou konstrukcí o rozměru 284x284 cm, který bude harmonicky dotvářet prostředí krajinářského parku a také bude sloužit k rekreaci viz příloha č. 69. Sloupky altánu jsou uchyceny pomocí patek v betonu. Do altánu jsem umístila tři lavičky a u každého sloupku navrhuji vysadit pámelník bílý (*Symphoricarpos albus*). Propojení s cestou, lemující celou louku, je řešeno cestou stejného druhu, která vyplňuje i prostor pod altánem.

Pámelník bílý je hustě rozvětvený keř, 1 až 2 m vysoký, s množstvím kořenových výmladků. Často je používán jako pokravná dřevina volného prostranství, pod stromy a na ozelenění ploch s horší půdou. Dobře snáší vzduch města. Bílé bobule jsou po opadu listů zkrášlovacím prvkem parku a mohou poskytovat potravu některým druhům ptáků (Červenka, 1981).

Jezírko, nacházející se ve středu parku, bylo dříve doplněno o lávku, která se bohužel nedochovala. Dnes jsou patrné pouze dřevěné základy na břehu jezírka i ostrůvku viz příloha č. 63. Navrhuji lávku obnovit dle původního vzhledu a na ostrůvek umístit dvě nové lavičky viz příloha č. 64.

V parku se nachází pouze jedna zděná stavba, kterou představuje novogoticky upravený užitkový objekt vodárny s rezervoárem na vyhlídkovém návrší před zámekem. Rezervoár je však velice zarostlý náletovými dřevinami viz příloha č. 70. Navrhuji jej proto vyčistit a odstranit náletové dřeviny. Dále navrhuji umístit dvě nové lavičky na vyhlídkové návrší.

Tabulka 4.4: Harmonogram prací (Vlastní)

Harmonogram prací								
Činnost	Listopad	Prosinec	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen
Odstraňování dřevin								
Arboristické práce								
Výsadba								
Montáž/výstavba								

Závěr

Hodnota památek zahradního umění v očích odborníků i veřejnosti neustále roste. Je to způsobené velkým počtem úspěšných obnov historických zahrad, které v souvislosti s dotačními programy bylo možné zrealizovat. Podstatný je také vývoj poznatků a množství hodnotných zkušeností, které se využijí ve stále dokonalejším přístupu k problematice obnovy zahrad.

Cíl práce byl splněn v podobě vytvoření projektu obnovy zámeckého parku Hluboká nad Vltavou. Dále v podobě návrhu obnovy okrasné i odpočinkové funkce parku a také formou shromáždění potřebných informací. Projekt obnovy vznikl na základě těchto zjištěných informací, zhodnocení aktuálního stavu a provedení dendrologického průzkumu včetně fotodokumentace. Návrh obsahuje redukci stávajících dřevin, výsadbu květin a keřů a vytvoření nových relaxačních a meditačních míst.

Jsem si vědoma, že by mnou zvolené rostliny, vybavení parku a péstební opatření mohlo být nahrazeno mnoha jinými vhodnými zástupci, nicméně vše bylo zvoleno podle mého uvážení a preference.

Seznam použitých zdrojů

Seznam klasické literatury

Badalová, M. (2013). *Schwarzenbergové v české a střeoevropské kulturní historii*. 2. vyd. NPÚ-ÚOP, České Budějovice. ISBN 978-80-87082-28-7.

Bašeová, Olga (1997). Historická krajina v evropském kontextu. In: *Ochrana přírody*, 52(3):75–78.

Birnie, P. et al. (2009). *International Law and Environment*. 3rd edition. Oxford University Press Inc., New York. ISBN 978-0-19-876422-9.

Bílková, V. (2007). *Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu*. IFEC Beroun, Praha. ISBN 978-80-85889-82-6.

Böhm, Č. (1988). *Okrasná zahrada a její rostliny*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha.

Červenka, M. (1981). *Okrasné dřeviny parkov a záhrad*. Mladé letá, Bratislava.

Damohorský, M. (2017). Čtvrtstoletí českého zákona o ochraně přírody a krajiny. *České právo životního prostředí*, 46(4.):11-18.

Damohorský, M. a Stejskal, V. (2012). *Ochrana světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v střeoevropském právním kontextu: kolektivní monografie*. IFEC Beroun, Praha. ISBN 978-80-87488-10-2.

David, P. a Soukup, V. (2013). *Dějiny zámků v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Euromedia Group, k. s.-Knižní klub, Praha. ISBN 978-80-242-4226-2.

Dinstein, Y. (2010). *The conduct of hostilities under the law of international armed conflict*. 2nd edition. Cambridge University Press, Cambridge. ISBN 978-0-521-12131-6.

Dvořáček, P. (2008). *Naše nejkrásnější historické zahrady*. Rubico, Olomouc. ISBN 978-80-7346-091-4.

Dvořák, M. (2004). *Katechismus památkové péče*. 2. vyd. NPÚ-generální ředitelství, Praha. ISBN 80-86234-55-X.

Ehrlich, M. (2017). Zahradní a krajinářská tvorba na panstvích Hluboká a Třeboň. In: Ourodová-Hronková, L. (Eds.). *Schwarzenberská krajina Hlubocka a Třeboňska: proměna krajiny na vybraných schwarzenberských panstvích v letech 1660-1930*. NPÚ-ÚOP, České Budějovice, pp. 56-67. ISBN 978-80-85033-79-3.

-
- Ehrlich, M. et al. (2015). *Památky zahradního umění: součást národní a kulturní identity České republiky: katalog výstavy*. NPÚ-ÚOP, České Budějovice. ISBN 978-80-85033-68-7.
- Gojda, M. et al. (2015). *Archeologický průzkum památek zahradního umění*. NPÚ-generální ředitelství, Praha. ISBN 978-80-7480-030-6.
- Halamíčková, A. (1988). *Chráněné historické parky a zahrady Severomoravského kraje*. Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Ostrava.
- Hamata, M. (2014). *Zakládání a péče o vybrané vegetační prvky*. Česká zemědělská univerzita, Praha. ISBN 978-80-213-2449-7.
- Hendrych, J. (2007). Historické zahrady, parky a krajina, současný stav a vize. In: *Strom a květina – součást života*. VÚKOZ, v.v.i, Průhonice, pp. 41–45. ISBN 978-80-85116-52-6.
- Hendrych, J. et al. (2011). *Slavné zahrady a parky Středočeského kraje*. Foibos, Praha. ISBN 978-80-87073-36-0.
- Herout, J. (1986). *Jak poznávat kulturní památky*. Mladá fronta, Praha.
- Hieke, K. (1984). *České zámecké parky a jejich dřeviny*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha.
- Hobzek, J. (1987). *Vývoj památkové péče v českých zemích: stručný nástin*. Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, Praha.
- Hurych, V. (2011). *Tvorba zeleně: sadovnictví - krajinářství*. VOŠZ a SZŠ ve spolupráci s Grada Publishing, Mělník. ISBN 978-80-904782-0-6.
- Chromý, P. (2003). *Jihočeský kraj*. Kartografie Praha, Praha. ISBN 80-701-1734-6.
- Koblížek, J. (2006). *Jehličnaté a listnaté dřeviny našich zahrad a parků*. 2., rozš. vyd. Sursum, Tišnov. ISBN 80-7323-117-4.
- Kocourek, J. (2004). *Český atlas-Jižní Čechy*. Freytag & Berndt, Praha. ISBN 80-731-6159-1.
- Kolařík, J. et al. (2018). *Standardy péče o přírodu a krajinu-Hodnocení stavu stromů*. AOPK ČR.
- Kříž, Z. (1971). *Významné parky Severomoravského kraje*. Profil, Ostrava.
- Kučová, V. (2009). *Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO*. NPÚ-ÚOP, Praha. ISBN 978-80-87104-52-1.
- Machar, I. a Drobilová, L. (2012). *Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení*. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc. ISBN 978-802-4430-416.
-

-
- Nesvadbíková, J. et al. (1983). *K vývoji památkové péče na území Československa*. Sv. 1. Přehled právních dokumentů a nástin vývoje 1749-1958. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.
- Olšan, J. (2017). Krajinářská zahrada v Červeném Dvoře. In: Cichrová, K. (Eds.). *Proměny zámku a parku Červený Dvůr*. NPÚ-ÚPS, České Budějovice, pp. 43-80. ISBN 978-80-87890-27-1.
- Olšan, J. (2014). Pasport-nástroj péče o památky zahradního umění. *Zprávy památkové péče*, 74(3):238–246.
- Olšan, J. et al. (2015). *Metodika pasportizace památek zahradního umění*. NPÚ-generální ředitelství, Praha.
- Otruba, I. (2007). *101 našich nejkrásnějších zahrad a parků*. Beta, Praha. ISBN 978-80-7306-320-7.
- Ourodová-Hronková, L. (2017). Obrazy Hlubocka a Třeboňska: portréty krajiny a jejích lidí. In: Ourodová-Hronková, L. (Eds.). *Schwarzenberská krajina Hlubocka a Třeboňska: proměna krajiny na vybraných schwarzenberských panstvích v letech 1660-1930*. NPÚ-ÚOP, České Budějovice, pp. 12-55. ISBN 978-80-85033-79-3.
- Ourodová-Hronková, L. a Drozda, J. (2017). Pomníky a památníky. In: Ourodová-Hronková, L. (Eds.). *Schwarzenberská krajina Hlubocka a Třeboňska: proměna krajiny na vybraných schwarzenberských panstvích v letech 1660-1930*. NPÚ-ÚOP, České Budějovice, pp. 214-219. ISBN 978-80-85033-79-3.
- Pacáková-Hošťálková, B. et al. (2004). *Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 2 vydání. Libri, Praha. ISBN 80-7277-279-1.
- Pavlačka, R. (2017). *Studie obnovy památky zahradního umění-ideová fáze projektové přípravy*. NPÚ, Praha. ISBN 978-80-7480-101-3.
- Pavlátová, M. (2017). Krajinářský park v Červeném Dvoře. In: Cichrová, K. (Eds.). *Proměny zámku a parku Červený Dvůr*. NPÚ-ÚPS, České Budějovice, pp. 115-204. ISBN 978-80-87890-27-1.
- Pavlátová, M. et al. (2012). *Naučná stezka zámeckým parkem v Hluboké nad Vltavou*. NPÚ-ÚOP, České Budějovice a Hluboká nad Vltavou, o.s.
- Pavlátová, M. a Ehrlich, M. (2004). *Zahrady a parky jižních Čech*. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Praha. ISBN 80-902910-6-5.
- Page, S. (2014). *Tourism management*. 5th edition. Routledge-Taylor & Francis Group, London. ISBN 978-1-138-78456-7.
-

-
- Petzet, M. (2004). Principles of preservation: An introduction to the International Charters for Conservation and Restoration 40 years after the Venice Charter. In: *International Charters for Conservation and Restoration*. Monuments & Sites, I. ICOMOS, München, pp. 7-29. ISBN 3-87490-676-0
- Plotová, J. (2005). Východiska památkové ochrany a výkon památkové péče v praxi. In: Průchová, I. (Eds). *Aktuální otázky práva životního prostředí*. Masarykova univerzita, Brno, pp. 208-212. ISBN 80-210-3629-x.
- Poláková, J. (2007). *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví*. NPÚ-ÚOP, Praha. ISBN 978-80-87104-14-9.
- Reš, B. et al., (2009). *Obnova historických zahrad a parků*. AOPK ČR, Praha. ISBN 978-80-87051-66-5.
- Reš, B. a Sůrová, B. (2008). *Památné stromy*. Metodika AOPK ČR. 2., přeprac. vyd. AOPK ČR, Praha. ISBN 978-80-87051-39-9.
- Riedl, D. (2008). *O obnově historických zahrad: zámecká zahrada v Miloticích*. 2., dopl. vyd. NPÚ-ÚOP, Brno. ISBN 978-80-86752-61-7.
- Riedl, D. (2003). Obnova historických zahrad a parků pohledem architekta. In: *Historické zahrady, parky a kulturní krajina-Severní Čechy*. Agentura Bonus, Hrdějovice, pp. 10-12. ISBN 80-86802-01-9.
- Riegl, A. (2003). *Moderní památková péče*. Sprinter, spol. s.r.o., Praha. ISBN 80-86234-34-7.
- Richter, V. (1993). *Památková péče*. Státní ústav památkové péče, Praha. ISBN 80-85787-61-X.
- Tříška, K. et al., (1986). *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Sv. 5., Jižní Čechy. Svoboda, Praha.
- Úradníček, L. a Chmelař, J. (1995). *Dendrologie lesnická*. 2. část. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, Brno. ISBN 80-7157-169-5.
- Vajčner, J. (2009). *Úvod do památkové péče*. Institut pro místní správu Praha, Praha. ISBN 978-80-86976-16-7.
- Varhaník, J. a Malý, S. (2011). *Zákon o státní památkové péči: Komentář*. Wolters Kluwer ČR, Praha. ISBN 978-80-7357-659-2.
- Vinter, V. (1971). *Úvod do teorie a dějin památkové péče*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.
- Vošahlík, A. (2001). *Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví*. Český národní komitét ICOMOS, Praha.
-

Zídek, M. a Klusoň, J. (2005). *Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem*. ABF-nakladatelství ARCH, Praha. ISBN 80-86905-10-1.

Seznam legislativy

Mezinárodní smlouva č. 99/2000 Sb. m. s. *Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy*.

Mezinárodní smlouva č. 73/2000 Sb. m. s. *Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy*.

Zákon č. 114/1992 Sb. *Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny*.

Zákon č. 20/1987 Sb. *Zákon České národní rady o státní památkové péči*.

Zákon č. 22/1958 Sb. *Zákon o kulturních památkách*.

Seznam internetových zdrojů

ftp.npu.cz. *Charakteristika poslání a činnosti*. [online] [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://ftp.npu.cz/pro-odborniky/narodni-pamatkovy-ustav/>

ftp.npu.cz. *Krajina, historické zahrady a parky*. [online] [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://ftp.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakladni-odborne-specializace/krajina-historicke-zahrady-a-parky/>

ftp.npu.cz. *Obecné informace*. [online] [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: <http://ftp.npu.cz/pro-vlastniky/obecne-informace/>

mkcr.cz. *Národní kulturní památky*. [online] [cit. 2021-01-5]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-kulturni-pamatky-262.html>

mkcr.cz. *Ústřední seznam kulturních památek ČR*. [online] [cit. 2021-01-5]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/ustredni-seznam-kulturnich-pamatek-cr-266.html>

npu.cz. *Mezinárodní dokumenty*. [online] [cit. 2021-1-20]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/pamatky-a-pamatkova-pece/pravni-predpisy-a-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty>

unesco.org. *Czechia-Properties inscribed on the World Heritage List*. [online] [cit. 2021-1-20]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/statesparties/cz4>

unesco.org. *World Heritage List*. [online] [cit. 2021-1-20]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/list/>

mistopisy.cz (2021). *Hluboká nad Vltavou*. [online] [cit. 2021-2-15]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4460/hluboka-nad-vltavou/>

zahradnictvi-flos.cz. *Nestařec americký 'Ariella Blue'*. [online] [cit. 2021-3-15].
Dostupné z: <https://www.zahradnictvi-flos.cz/ageratum-houstonianum-ariella-blue-nestarec-americky-ariella-blue.html>

zahradnictvi-flos.cz. Begonie stálokvětá, ledovka, voskovka 'Brazil White'. [online]
[cit. 2021-3-15]. Dostupné z: <https://www.zahradnictvi-flos.cz/begonia-semperflorens-white-begonie-stalokveta-ledovka-voskovka-white.html>

zahradnictvi-flos.cz. Zvonek lžičkolistý 'Bavaria White'. [online] [cit. 2021-3-15].
Dostupné z: https://www.zahradnictvi-flos.cz/campanula-cochleariifolia-bavaria-white-zvonek-lzickolisty-bavaria-white.html?variant=98616&gclid=Cj0KCQjwvYSEBhDjARIsAJMn0lhFGyEWUzqeMkMAb93H5x3-T5dynQ5fumHOxkiRTOa709SB-8Wr7gsaAmJxEALw_wcB

Seznam obrázků

Obrázek 1.1: Identifikační znaky kulturních statků (www.npu.cz)

Obrázek 3.2: Plán zámeckého areálu (Pavlátová a Ehrlich, 2004)

Obrázek 4.3: Hluboká nad Vltavou počátkem 17. století (Janovský a Markus, 1936)

Obrázek 4.4: Předzámčí přebudované v době Marradasova vlastnictví (Ourodová-Hronková, 2017)

Obrázek 4.5: Situační plán zámku Hluboká nad Vltavou a okolí z roku 1663 (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

Obrázek 4.6: Krajinářské úpravy na hluboké s obloukovou lávkou a čínským pavilonem, Ferdinand Runk, 1804 (Ehrlich, 2017)

Obrázek 4.7: Detail uspořádání parteru zámku Hluboká krátce po výsadbě, po polovině 19. století (Ehrlich, 2017)

Seznam tabulek

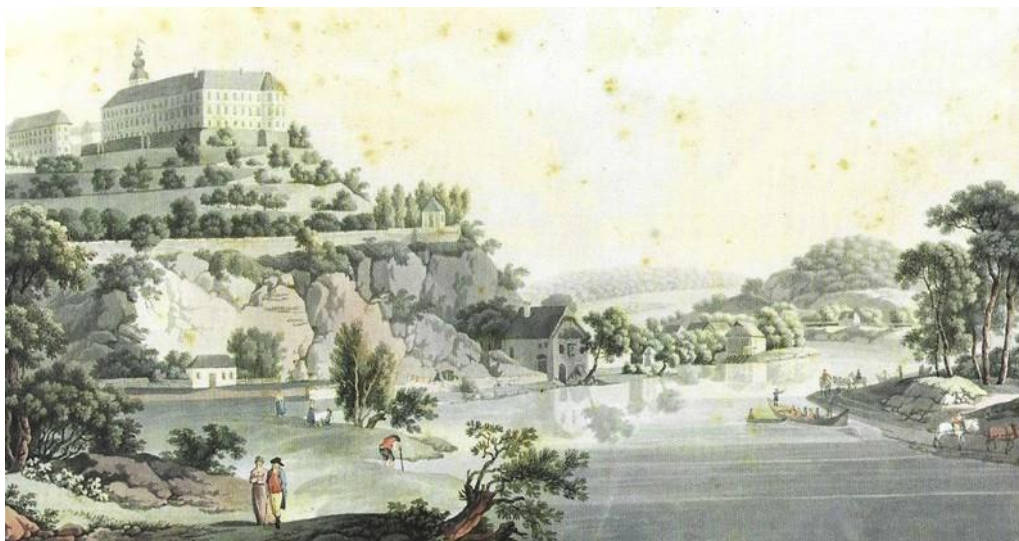
Tabulka 3.1: Poskytnuté archiválie (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

Tabulka 4.2: Inventarizace dřevin (Vlastní)

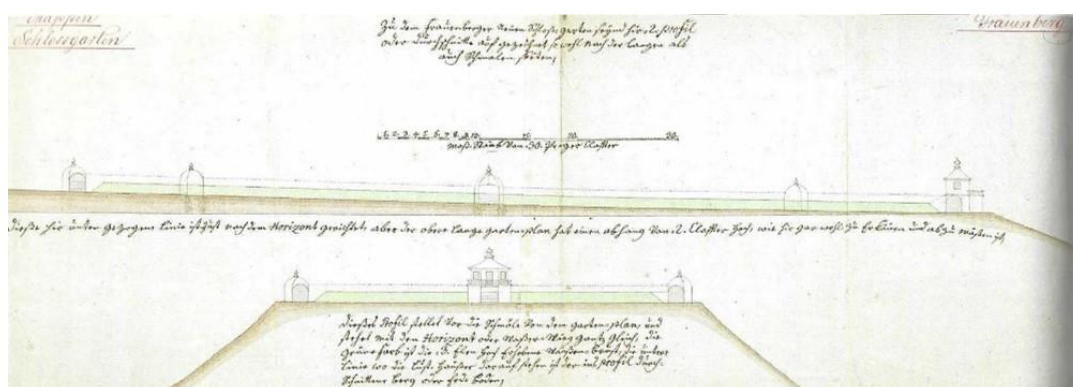
Tabulka 4.3: Výsadba dřevin 2011-2020 (Vlastní)

Tabulka 4.4: Harmonogram prací (Vlastní)

Přílohy

Příloha 1: Pohled na Hlubokou nad Vltavou, první čtvrtina 18. století (Ourodová-Hronková, 2017)

Příloha 2: Plán panské zahrady s loubím a vyhlídkovým pavilonem (Ehrlich, 2017)

Příloha 3: Detail plánu panské zahrady s loubím a vyhlídkovým pavilonem (Ehrlich, 2017)

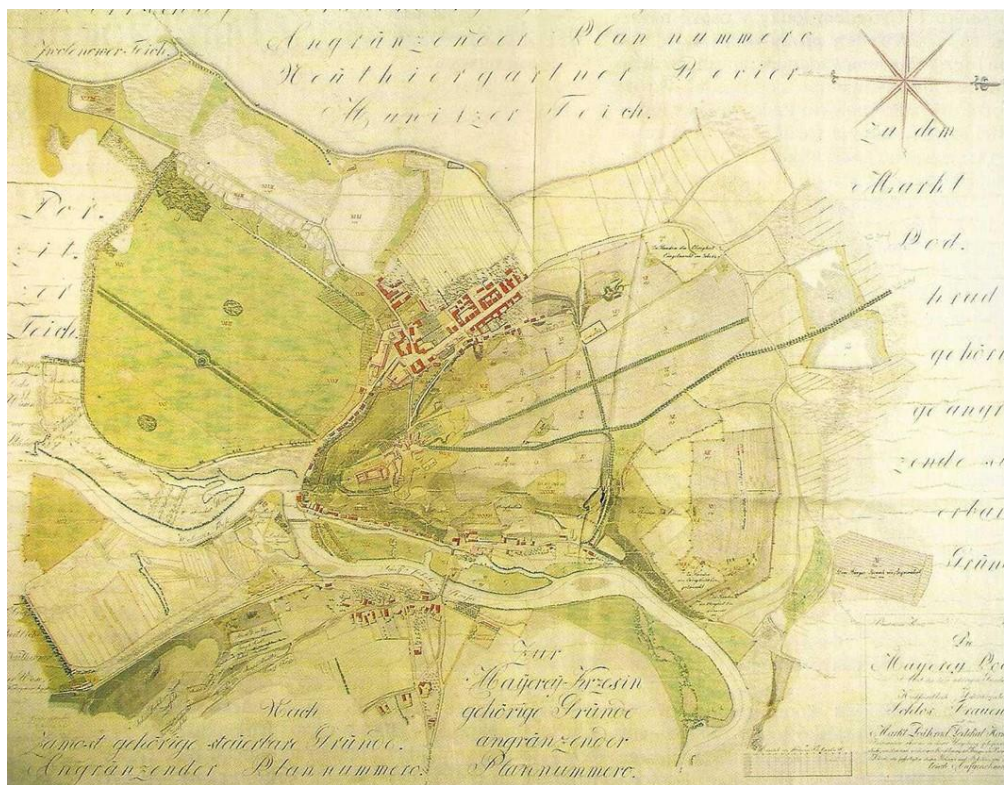
Příloha 4: Situační plán barokního zámku Hluboká nad Vltavou a blízkého okolí, rok 1826 (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

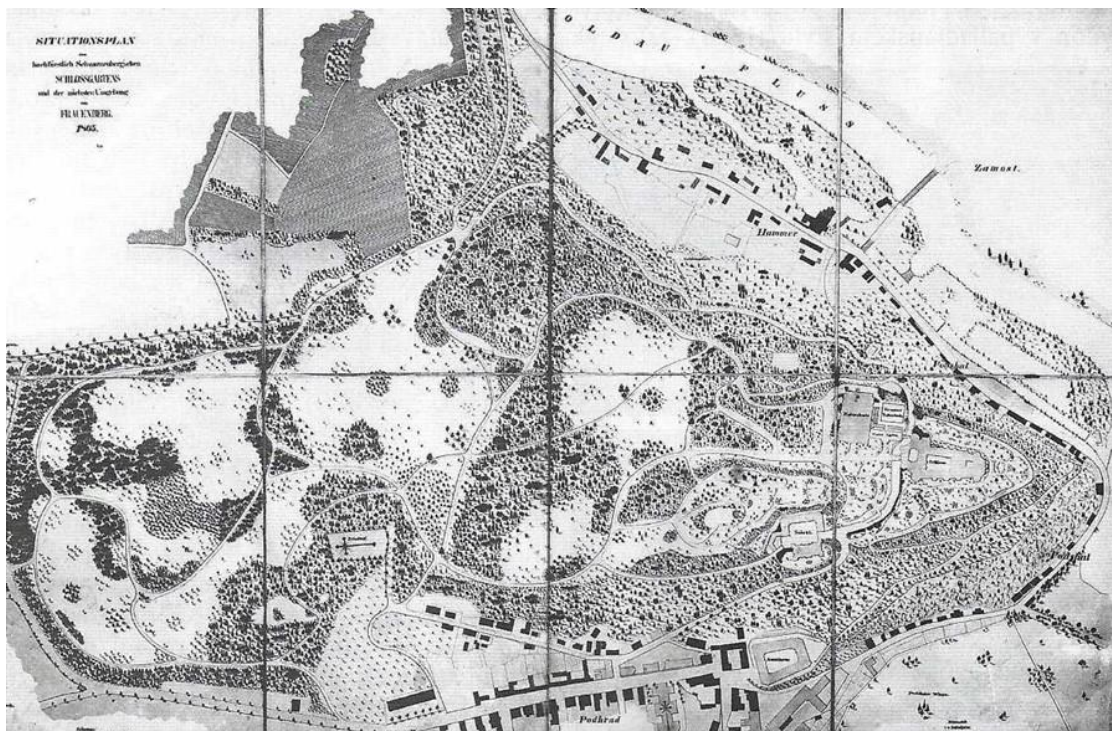
Příloha 5: Situační plán barokního zámku Hluboká nad Vltavou a blízkého okolí, rok 1842 (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

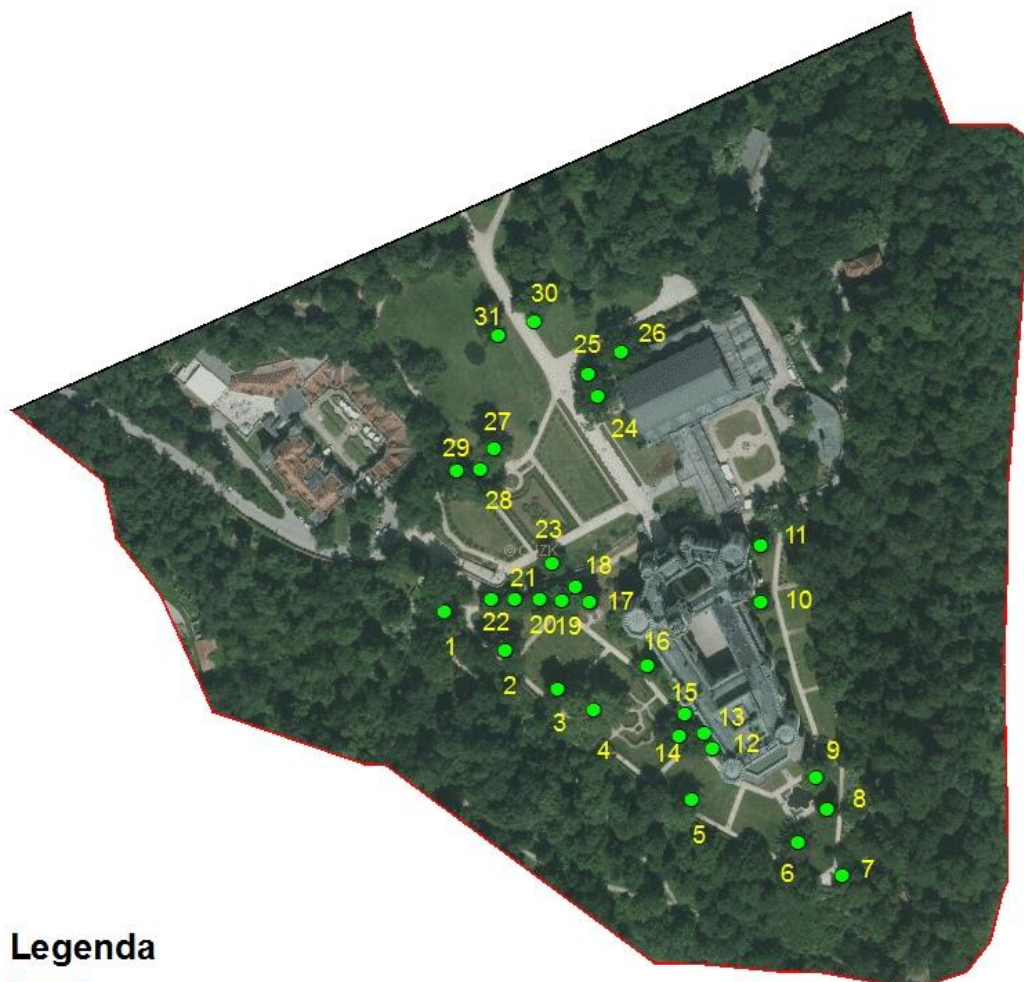
Příloha 6: Situační plán zámeckého parku a obory, rok 1854 (SOA Třeboň, odd. Třeboň)

Příloha 7: Plán s osovou klasicistní dispozicí Podskalské louky, 1807 (Pavlátová a Ehrlich, 2004)

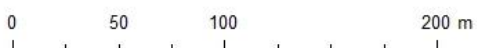

Příloha 8: Situační plán krajinářského parku na Hluboké, krátce po jeho dokončení z roku 1865 (Pavlátová a Ehrlich, 2004)

Legenda

- Hranice zámeckého areálu
- Linie dělící zámecký areál
- Lokalizace taxonu
- Pořadové číslo

Souřadnicový systém: S-JTSK
Podklad: Ortofoto
Zdroj: Geoportál ČUZK
Vypracovala: Bc. Veronika Pichová, PÚPNn

Příloha 9: Situační mapa inventarizace (Vlastní)

Příloha 10: Liriodendron tulipifera (liliovník tulipánokvětý) (Vlastní)

Příloha 11: *Castanea sativa* (kaštanovník jedlý) (Vlastní)

Příloha 12: *Castanea sativa* (kaštanovník jedlý) (Vlastní)

Příloha 13: *Castanea sativa* (kaštanovník jedlý) (Vlastní)

Příloha 14: *Carpinus betulus* (habr obecný) (Vlastní)

Příloha 15: *Acer platanoides* (javor mléč) (Vlastní)

Příloha 16: *Picea abies* (smrk ztepilý) (Vlastní)

Příloha 17: *Gymnocladus dioica* (nahovětvec kanadský) (Vlastní)

Příloha 18: *Paulownia tomentosa* (pavlovnie plstnatá) (Vlastní)

Příloha 19: *Ulmus laevis* Pallas (jilm vaz) (Vlastní)

Příloha 20: *Cladrastis kentukea* (křehovětvec žlutý) (Vlastní)

Příloha 21: *Catalpa bignonioides* (katalpa obecná) (Vlastní)

Příloha 22: *Carya ovata* (ořechovec vejčitý) (Vlastní)

Příloha 23: *Tsuga canadensis* (jedlovec kanadský) (Vlastní)

Příloha 24: *Taxus baccata* (tís červený) (Vlastní)

Příloha 25: *Thuja plicata* (zerav obrovský) (Vlastní)

Příloha 26: *Fraxinus excelsior* Pendula (jasan ztepilý) (Vlastní)

Příloha 27: *Picea bicolor* (smrk dvoubarvý) (Vlastní)

Příloha 28: Ginkgo biloba (jinan dvoulaločný) (Vlastní)

Příloha 29: *Platanus hispanica* (platan javorolistý) (Vlastní)

Příloha 30: Ginkgo biloba (jinan dvoulaločný) (Vlastní)

Příloha 31: *Quercus petraea* var *Mespilifolia* (dub zimní mišpulolistý) (Vlastní)

Příloha 32: *Gymnocladus dioica* (nahovětvec kanadský) (Vlastní)

Příloha 33: Quercus robur (dub letní) (Vlastní)

Příloha 34: *Tilia cordata* (lípa malolistá) (Vlastní)

Příloha 35: Quercus robur (dub letní) (Vlastní)

Příloha 36: *Fagus sylvatica* (buk lesní) (Vlastní)

Příloha 37: *Fagus sylvatica* (buk lesní) (Vlastní)

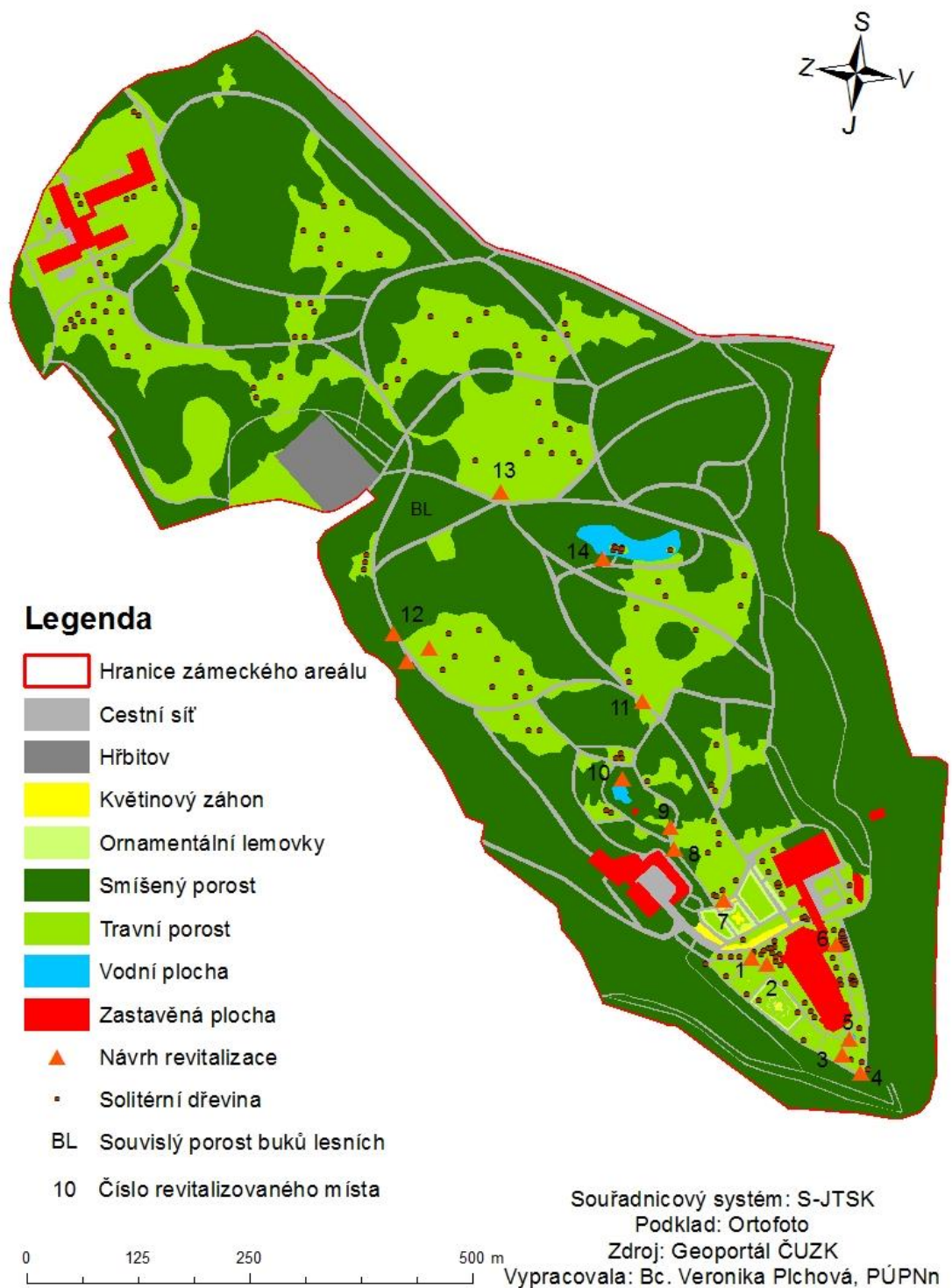
Příloha 38: *Fagus sylvatica* (buk lesní) (Vlastní)

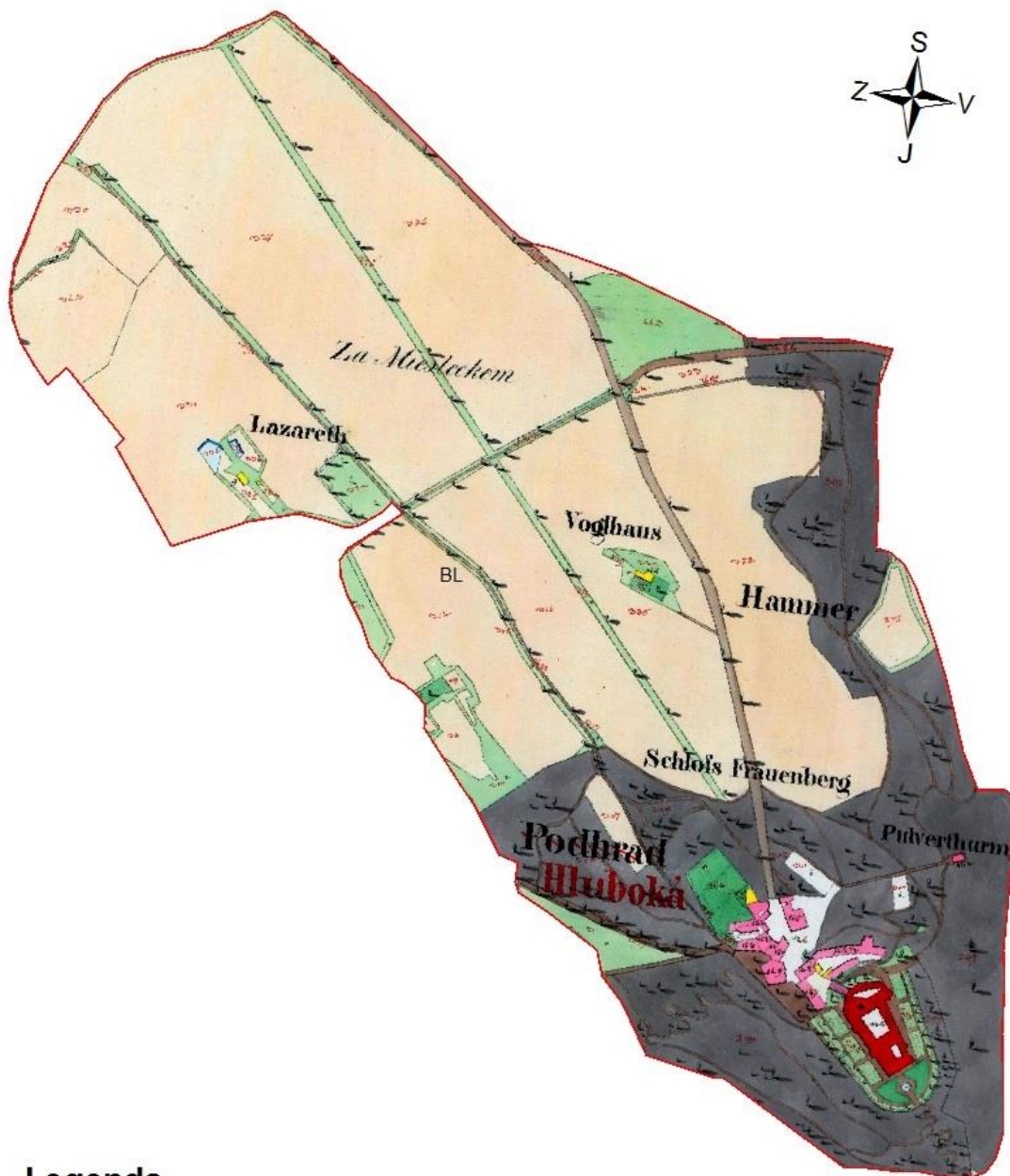
Příloha 39: *Pseudotsuga menziesii* (douglaska tisolistá) (Vlastní)

Příloha 40: *Acer saccharinum* (javor stříbrný) (Vlastní)

Příloha 41: Mapa návrhu revitalizace (Vlastní)

Legenda

 Hranice zámeckého areálu

0 125 250 500 m

Souřadnicový systém: S-JTSK
 Podklad: CO stabilního katastru
 Zdroj: Geoportál ČUZK
 Vypracovala: Bc. Veronika Pichová, PÚPNn

Příloha 42: Historická mapa (Vlastní)

Legenda

 Hranice zámeckého areálu

0 125 250 500 m

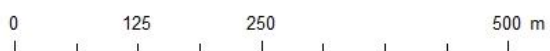
Souřadnicový systém: S-JTSK
Podklad: Originální mapy stabilního katastru
Zdroj: Geoportál ČUZK
Vypracovala: Bc. Veronika Pichová, PÚPnN

Příloha 43: Historická mapa 2 (Vlastní)

Legenda

 Hranice zámeckého areálu

Souřadnicový systém: S-JTSK
Podklad: Ortofoto
Zdroj: Geoportál ČÚZK
Vypracovala: Bc. Veronika Pichová, PÚPNn

Příloha 44: Mapa aktuálního stavu (Vlastní)

Příloha 45: Odpočinkový prostor s lavičkami (Vlastní)

Příloha 46: Původní lavička u vyhlídky (Vlastní)

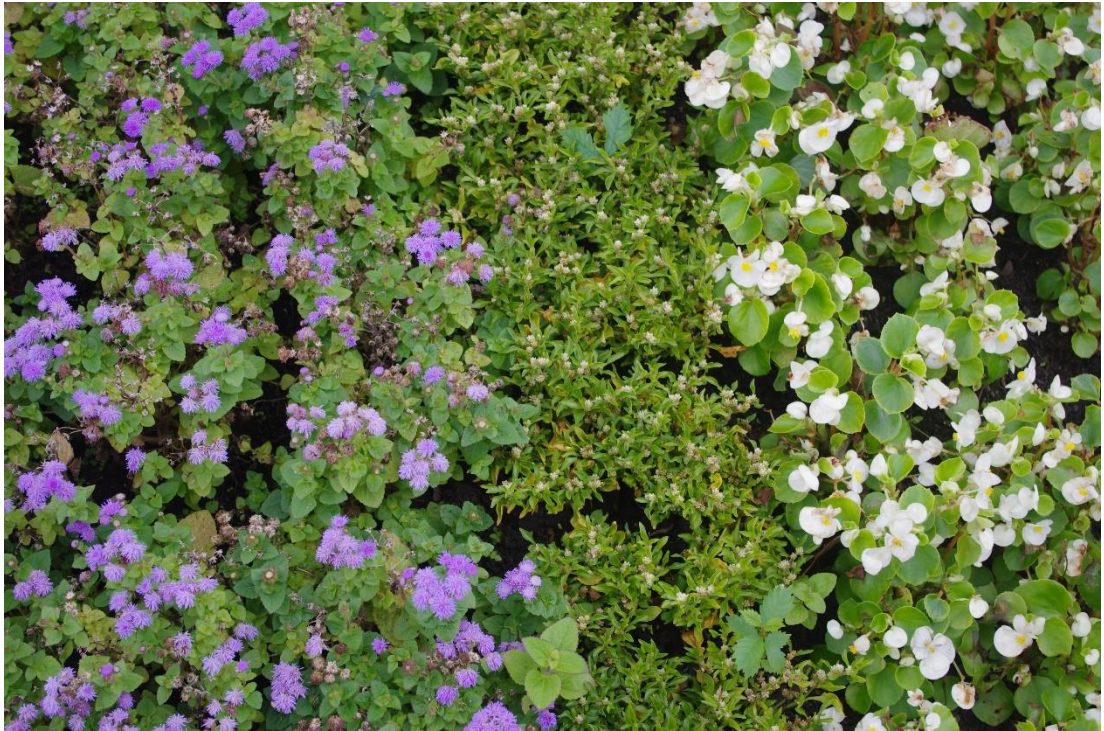
Příloha 47: Nově navržený odpadkový koš (www.kovo-art.cz)

Příloha 48: Kruhový bazén v Dolní zahradě (Vlastní)

Příloha 49: Nově navržená lavička (www.shop.elkoplast.cz)

Příloha 50: Nově navržené květiny v Dolní zahradě (Vlastní)

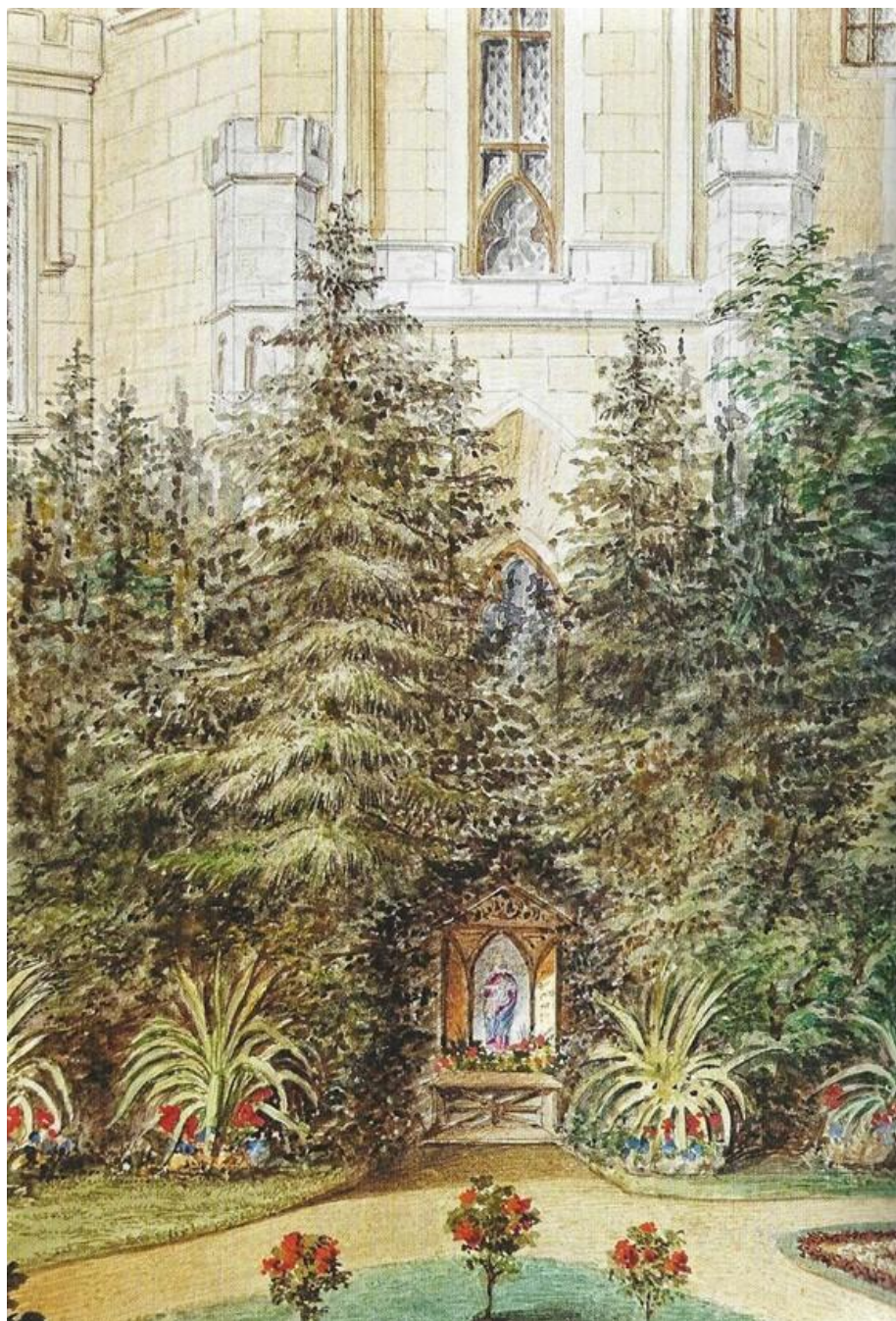
Příloha 51: Zábradlí v dolní zahradě (Vlastní)

Příloha 52: Nově navržené zábradlí (Vlastní)

Příloha 53: Cesta navržená k revitalizaci (Vlastní)

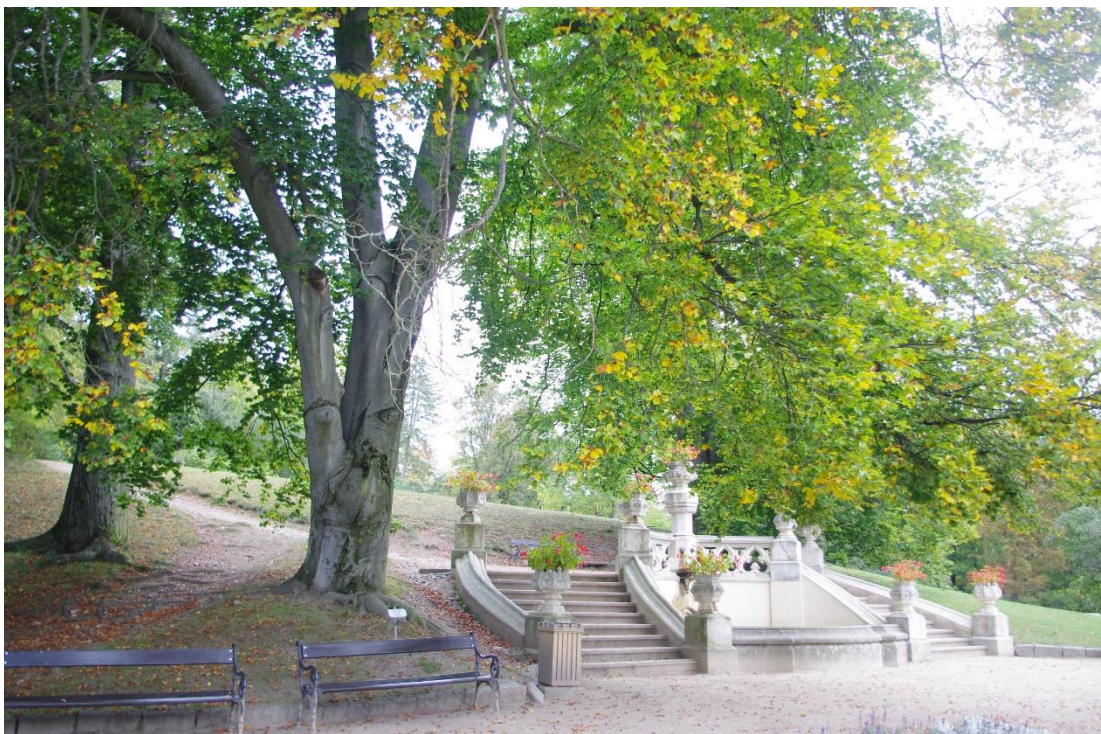
Příloha 54: Původní umístění kaple (Ehrlich, 2017)

Příloha 55: Nové umístění kaple (Vlastní)

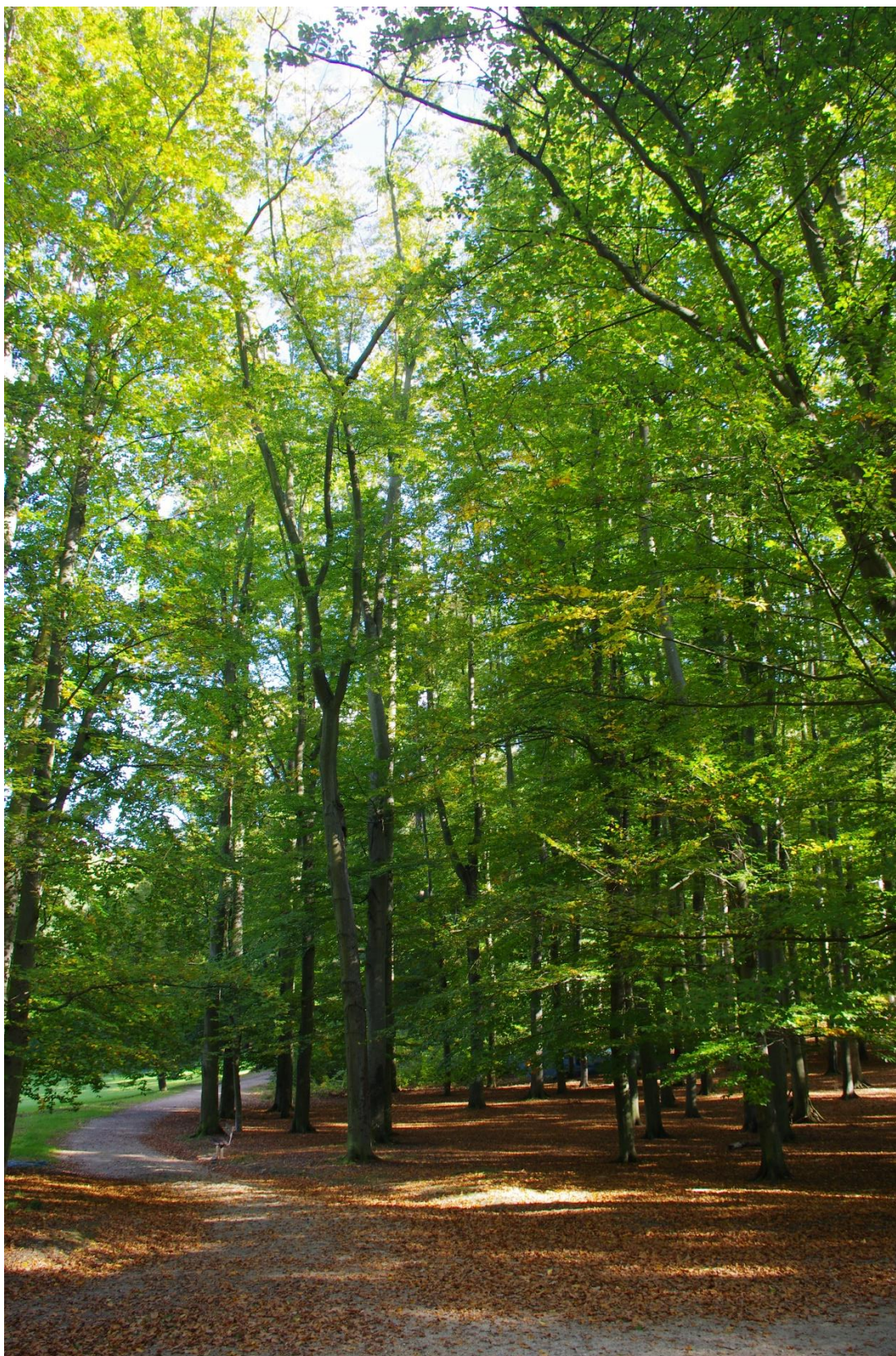
Příloha 56: Horní zahrada (Pavlátová a Ehrlich, 2004)

Příloha 57: Novogotická kašna (Vlastní)

Příloha 58: Lavičky umístěné před zámkem (Vlastní)

Příloha 59: Bučina v krajinářském parku (Vlastní)

Příloha 60: Vyhlídka v krajinářském parku (Vlastní)

Příloha 61: Hlavní vyhlídka v krajinářském parku (Vlastní)

Příloha 62: Vyhlídka nad hotelem Štekl (Vlastní)

Příloha 63: Aktuální stav lávky (Vlastní)

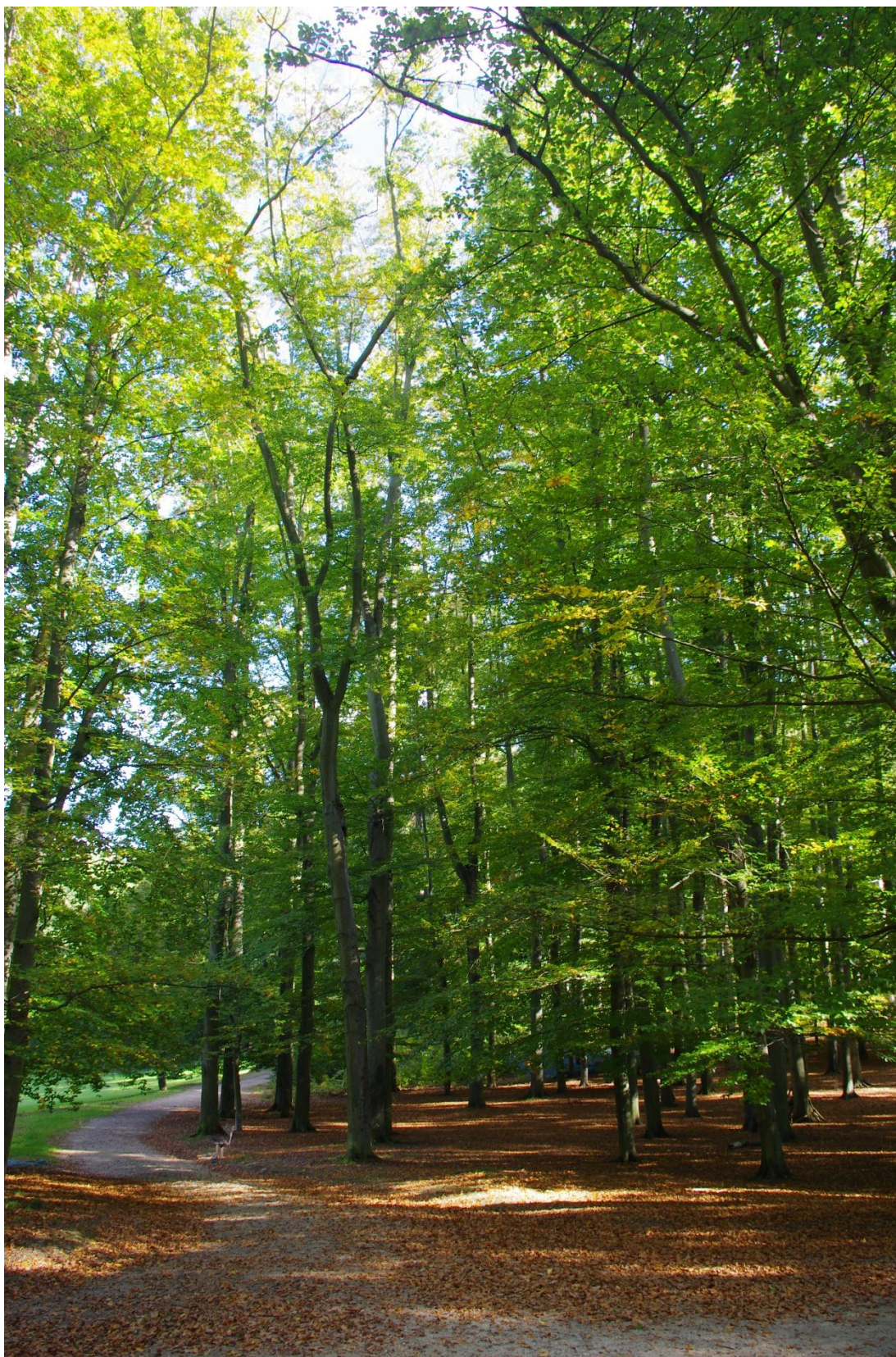
Příloha 64: Původní a navrhovaný vzhled (Vlastní)

Příloha 65: Původní koš v Horní zahradě (Vlastní)

Příloha 66: Prostor v krajinářském parku pro nové lavičky (Vlastní)

Příloha 67: Prostor v krajinářském parku pro nové lavičky 2 (Vlastní)

Příloha 68: Místo pro altán (Vlastní)

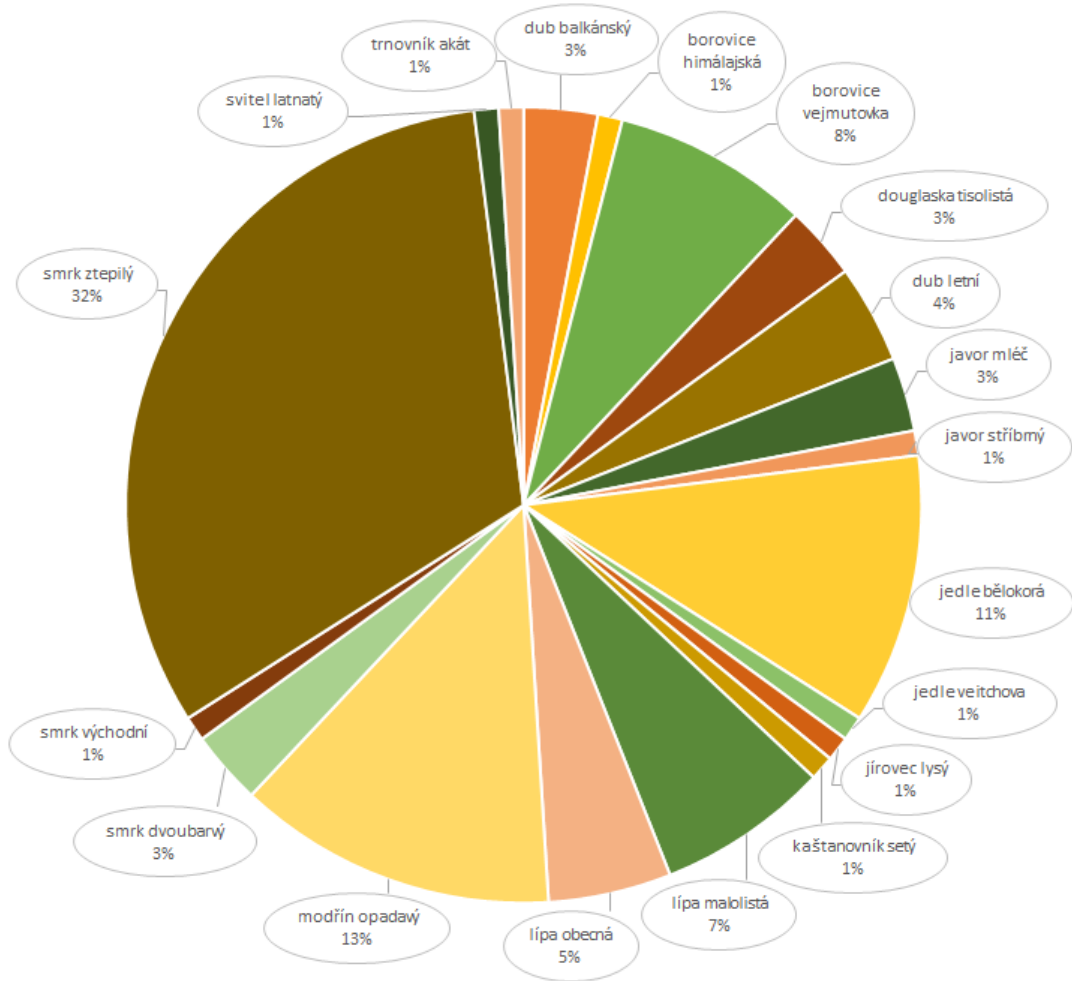

Příloha 69: Navržený altán (www.inpostele.cz)

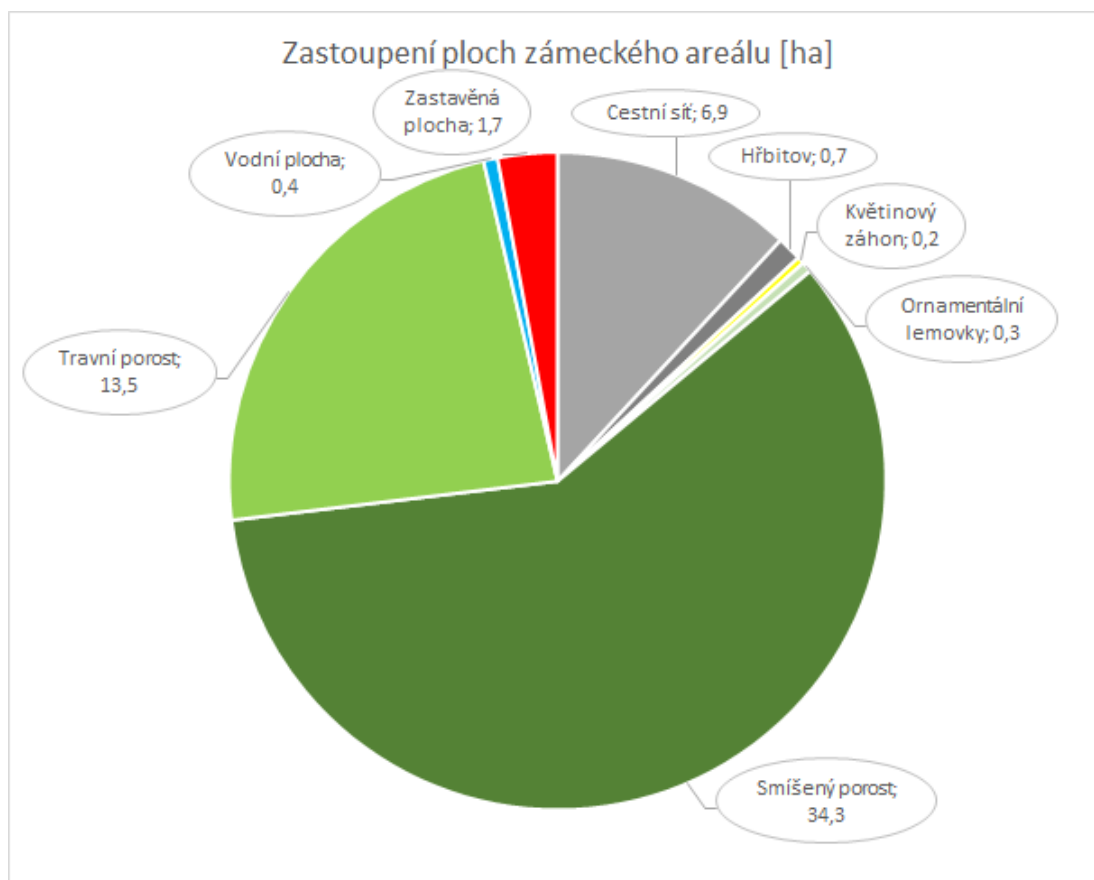

Příloha 70: Rezervoár u vodárny (Vlastní)

Výsadba v zámeckém parku (2011 - 2020)

Příloha 71: Výsadba v zámeckém parku (Vlastní)

Příloha 72: Zastoupení ploch zámeckého areálu (Vlastní)